№ 13 (3958)

17 лютага 2015 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

www.nv-online.info

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ВІНШУЕМ!

Ад чайніка да «Хрустальнай Паўлінкі»

Дзесяць фактаў з жыцця народнага артыста СССР Генадзя Аўсяннікава

Да 80-годдзя свайго найстарэйшага акцёра Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы праводзіць Юбілейны тыдзень, на працягу якога народны артыст Аўсяннікаў заняты ва ўсіх сямі спектаклях. І гэта ў восемдзясят гадоў! Ну, а мы вырашылі ўспомніць некалькі фактаў з жыцця любімага акцёра, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі, узнагароджанага многімі ордэнамі і медалямі, сярод якіх і ордэн Францыска Скарыны, і прыз «Хрустальная Паўлінка», і прэмія прэзідэнта «За духоўнае адраджэнне». Яго яркі талент выхаваў не адно пакаленне беларусаў.

1.

Народны артыст СССР Генадзь Аўсяннікаў атрымаў гэта званне апошнім, у адным спісе з Алай Пугачовай. Пасля яго гэта званне ўжо не прысуджалі нікому.

2.

У Купалаўскім тэатры патрыярха сцэны часта клічуць Дзядзькам. Ён чалавек сціплы і неамбітны. Свой будучы тыпаж адчуў яшчэ ў 22 гады – з маладосці давяралі дзядоў іграць.

3.

Да аўтамабіляў абыякавы: машын не купляў. На садовым участку не корпаецца. Кулінарных здольнасцяў не мае.

4.

У тэатр прыйшоў у 1957 годзе разам з Віктарам Тарасавым, Галінай Талкачовай, Марыяй Захарэвіч пасля заканчэння Тэатральна-мастацкага інстытута (курс легендарнага педагога прафесара Канстанціна Саннікава). Але яшчэ студэнтам з'яўляўся на сцэне Купалаўскага тэатра ў ролі кіпячага чайніка ў «Паўлінцы» ў масавай сцэне.

5.

Самы знакаміты персанаж Генадзя Аўсяннікава – Цярэшка Калабок у «Трыбунале» Андрэя Макаёнка. Ён яго іграў 20 гадоў і выйшаў у гэтай ролі на сцэну 650 разоў, выпіў 1650 гранёных шклянак гарэлкі (вады), змяніў дзве жонкі і шэсць сыноў. А ў цэлым за гады службы ў Купалаўскім тэатры сыграў 80 роляў беларускага і замежнага рэпертуару.

6.

На радыё іграў... крокі Леніна. У акцёра Малчанава, які агучваў правадыра, абутак быў на мяккай падэшве, а па тэксце значылася: «Ленін імкліва падыходзіць да трыбуны...». Крокі адлюстроўваў Аўсяннікаў. А Павел Сцяпанавіч Малчанаў следам прамаўляў тэкст.

7.

Аднойчы ў Маскве акцёра на некалькі гадзін пасялілі ў гасцініцы «Нацыяналь» – 500 долараў у суткі за нумар. Акцёр пакутаваў: такая безгаспадарчасць! Маўляў, мог бы да вячэрняга цягніка і з чамаданчыкам у руках пахадзіць, а сэканомленыя грошы на добрую справу пусціць.

8.

Дысцыплінаваны настолькі, што выходзіць да гледачоў нават тады, калі зубы баляць. І – сцэна лечыць зубны боль.

9.

Пасля спектакля «Вечар», у якім артыст выконвае ролю Васіля, Генадзю Сцяпанавічу звычайна тэлефануюць і пішуць гледачы: «Дзякуй! Мы ў той жа вечар бацькам пабеглі тэлефанаваць».

10.

Любімы афарызм акцёра Аўсяннікава, якім ён кіруецца ў творчасці: «Заўсёды трэба пакідаць зазор для сумневу».

Падрыхтавала
Алена МАЛОЧКА.

ПРИГОВОР

Получил "пятерочку"

Суд Московского района Минска вынес приговор по коррупционному делу ***Константина Ремишевского****.*

Ректор Государственного учреждения образования «Институт культуры Беларуси» приговорен к 5 годам лишения свободы с конфискацией имущества.

Константину Ремишевскому инкриминировалось получение взяток за предоставление в пользование помещений вверенного ему учреждения образования без документального оформления.

Приговор в законную силу пока не вступил. По предварительным данным, и защитник, и сам обвиняемый намерены его обжаловать.

ПАДЛІЧЫЛІ...

Кожная беларуская сям'я ўжо вінная па 16 тысяч долараў

За 2014 год замежныя інвестары ўклалі ў беларускую эканоміку 15 мільярдаў 100 мільёнаў долараў.

Менавіта такую лічбу называе Нацыянальны статыстычны камітэт Беларусі. Дзяржаўныя статыстыкі сведчаць: 82,1% ад гэтай сумы – так званыя «даўгавыя інструменты».

– Гэта азначае, што болей за чатыры пятых ад атрыманых грошай – звычайныя пазыкі, – патлумачыў кіраўнік аналітычнага цэнтра "Стратэгія" Леанід Заіка. – Цяпер мы маем дзесьці каля 28 мільярдаў долараў пазык суб'ектаў гаспадарання. Прадпрыемствы бралі крэдыты. І таму ў рэальнасці гэта не замежныя інвестыцыі, а звычайныя даўгі.

А яшчэ ж грошы пазычае ўрад. І сумарна мы ўжо пазычылі 40 мільярдаў долараў. То бок на кожную сям'ю – па 16 тысяч. Калі кажаш гэта людзям, яны раз'юшваюцца і крычаць: "Я нічога нікому не вінны!" А я кажу: "Не, Вася, ты і твая сям'я вінныя 16 тысяч долараў". Людзі проста не разумеюць, што прадпрыемствы набіраюць крэдыты для гандлю, для абароту.

«ГОРЯЧАЯ ТОЧКА»

Станет ли перемирие миром?

В ночь с субботы на воскресенье президент Украины Петр Порошенко отдал приказ о прекращении огня. Аналогичные приказы отдали руководители так называемых ЛНР и ДНР.

Фотокорреспондент Илья Варламов сделал эти фото туманным утром первого дня перемирия и пояснил: «На полпути к Дебальцево украинские военные отдыхают, ожидая дальнейших приказов руководства. В перемирие никто не верит. Подтверждением этому являются одиночные артиллерийские удары, которые слышны справа и слева от трассы». Обе стороны – и украинская, и самопровозглашенные республики – заявляют, что на отдельных участках перемирие не соблюдается. Но в целом международные эксперты подтверждают, что стороны пока «стараются соблюдать режим тишины».

Кучма рассказал, как Захарченко и Плотницкий едва не сорвали подписание минских договоренностей

Второй президент Украины Леонид Кучма рассказал, что в Минске контактная группа должна была подписать документ вместе с главарями боевиков Александром Захарченко и Игорем Плотницким, а потом передать его «нормандской четверке», но сепаратисты едва не сорвали весь процесс переговоров, а президенты уже собирались разъехаться.

«Контактная группа должна была вместе с Александром Захарченко и Игорем Плотницким подписать этот документ, передать его четырем президентам, они должны были выйти к прессе, благословить этот документ и сказать: «Ребята, давайте жить дружно». Но когда мы сели за стол подписывать документ, Плотницкий и Захарченко сказали, что они ничего подписывать не будут, их не устраивает договор», – рассказал в интервью каналу «Интер» Кучма.

По его словам, боевики начали с того, что якобы наши военные в «котле» в Дебальцево.

«Предлагали записать, что военные должны сдать оружие. Это была немая сцена. Четверка чуть не разъехалась», – сказал он.

По словам Кучмы, после перерыва участники контактной группы внесли в документ единую поправку, «хотя замечаний со стороны Донбасса было много». *«Единственное изменение – вместо 8 часов 14 числа перемирие должно было наступить в полночь 15 числа. Это единственное, что изменилось»,* – отметил Кучма.

РЕЗОНАНС

Партия «Справедливый мир» осудила «оппозиционные комплексы» некоторых политиков

В связи с подписанием в Минске 12 февраля 2015 года главами Германии, Франции, России и Украины комплекса мер по урегулированию конфликта на Донбассе Бюро ЦК Белорусской партии левых «Справедливый мир» сделало специальное заявление.

По мнению Партии «Справедливый мир», минские соглашения от 12 февраля 2015 года являются *«сложным, но оправданным компромиссом между всеми сторонами, так или иначе вовлеченными в конфликт на Донбассе». «Индикатором того, что дело обстоит именно так, стала истеричная критика со стороны украинских и российских национал-экстремистов, которой подверглись президенты Украины и России, поставившие свои подписи под минскими соглашениями»,* – сказано в документе.

Партия «Справедливый мир» считает совершенно неуместными спекуляции, раздающиеся из уст отдельных белорусских политиков, позиционирующих себя демократами, по поводу «дивидендов», полученных в результате встречи в Минске глав Германии, Франции, России и Украины белорусским президентом.

«Партия осуждает подобные «оппозиционные комплексы» и, находясь в многолетней и принципиальной оппозиции к внутриполитическому курсу Лукашенко, считает тем не менее необходимым заявить о поддержке усилий официального Минска по урегулированию вооруженного конфликта на Донбассе. Для нашей партии первостепенными являются не персональные приобретения или потери каких-либо политиков, а восстановление мира и стабильности в регионе, находящемся у непосредственных границ Беларуси», – сказано в документе.

СІТУАЦЫЯ

Б'юць у званы...

Учора ў Мінску прайшоў форум прадпрымальнікаў, у якім бралі ўдзел і прадстаўнікі ўлады.

Форум пад назвай «Мэты і задачы для малога бізнесу Беларусі» быў скліканы РГА «Перспектыва» для абмеркавання праблем у сферы малога бізнесу.

Нагадаем, 1 ліпеня 2014 года набыў моц указ прэзідэнта №222, прыняты ў падтрымку тэхрэгламенту Мытнага саюза (МС) «Аб бяспецы прадукцыі лёгкай прамысловасці». Указ абавязаў ІП мець сертыфікаты адпаведнасці згодна з тэхрэгламентам МС на ўсе тавары, што ўвозяцца ў Беларусь. Рэшткі тавараў, увезеных да ўваходжання ўказа ў сілу, дазволена прадаваць па старых правілах да 1 сакавіка 2015 года.

ІП заявілі, што не змогуць працаваць па новых правілах, бо атрымаць усе неабходныя дакументы ў пастаўшчыкоў (у асноўным расійскіх) практычна немагчыма, паведаміла агенцтва БелаПАН.

Напрыканцы лістапада намеснік міністра гандлю **Ірына Наркевіч** заявіла, што тэрмін распродажу рэшткаў тавараў можа быць працягнуты – нібыта адпаведныя папраўкі рыхтуюцца.

Але ўлады вырашылі не ўносіць змяненняў ва ўказ. Як патлумачыў напрыканцы мінулага тыдня міністр гандлю **Валянцін Чаканаў**, *«інакш працяг тэрмінаў будзе доўжыцца бясконца».* А намеснік міністра эканомікі **Ірына Касцевіч**, сустракаючыся з прадстаўнікамі «Перспектывы», заявіла, што ўсе павінны навучыцца жыць і працаваць у новых умовах.

Учора ў зале гасцініцы "Беларусь", што называецца, яблыку не было дзе ўпасці, а некаторыя прадпрымальнікі нават не змаглі туды патрапіць з-за адсутнасці месцаў. На мерапрыемстве прысутнічалі прадстаўнікі Мінэканомікі, Мінгандлю, Міністэрства па падатках і зборах, а таксама Брэсцкага, Віцебскага і Гродзенскага аблвыканкамаў.

Людзі расказвалі пра свае праблемы – высокія стаўкі арэнднай платы, падаткі, немагчымасць гандляваць без сертыфікатаў....

Напрыклад, прадстаўніца полацкіх прадпрымальнікаў **Вольга Шчарстабітава** заявіла, што іпэшнікі Полацка могуць з сакавіка перастаць плаціць падаткі і арэндную плату за гандлёвыя плошчы, бо арэнда за апошні месяц падаражэла больш як на 50%.

Сяргей Філіпаў з Бабруйска ўпэўнены, што бізнес пакінуць каля 70 працэнтаў дробных прадпрымальнікаў.

«Я рабіў апытанку сярод прадпрымальнікаў. І 70 працэнтаў з іх збіраюцца сыходзіць па дзвюх прычынах – высокая арэнда гандлёвых кропак і тое, што ў многіх прадпрымальнікаў засталіся 90% рэшткаў тавару, які рэалізаваць за два тыдні (да 1 сакавіка 2015 года, калі будзе забаронена працаваць без дакументаў) немагчыма. Людзі збяднелі, у іх няма грошай...» – прыводзіць "Еўрарадыё" словы Філіпава.

Тым не менш прадстаўніца Мінгандлю заявіла: падаўжаць тэрмін рэалізацыі тавараў без сертыфікатаў дзяржава не будзе.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

МЕРКАВАННЕ

Не вытрываць, не выжыць

У гэтым годзе колькасць іпэшнікаў знізіцца ў сем разоў, прагназуе дырэктар аналітычнага цэнтра Рэспубліканскай канфедэрацыі прадпрымальніцтва Анатоль Змітровіч.

– Перад іпэшнікамі зараз стаяць вельмі сур'ёзныя выпрабаванні. Калі яшчэ ў лістападзе мінулага года мы думалі, што працягненне тэрмінаў рэалізацыі рэшткаў несертыфікаваных тавараў пасля 1 сакавіка – гэта выратаванне для прадпрымальнікаў, то зараз бачым, што нават калі тэрміны і працягнуць, то ўсяго толькі працягнуць агульную агонію малога бізнесу. Таму што падзенне пакупніцкага попыту не дазваляе прадпрымальнікам выйсці ў плюс з улікам таго, што неабходна плаціць падаткі і арэнду. Трэба адзначыць, што ў Беларусі той, хто плаціць адзіны падатак, мае самы вялікі падатковы цяжар. Хто так плаціць?! Падатковая нагрузка дасягае 35 працэнтаў! І калі зараз працягнуць тэрміны продажу рэшткаў, то не ўсе іпэшнікі змогуць працаваць далей. Напрыклад, на 100–150 мільёнаў рэшткаў трэба будзе заплаціць 80–100 мільёнаў падатку. Які сэнс працаваць "пад нуль"? Таму трэба дамагацца таго, каб рэшткі дазволілі рэалізаваць без усялякіх дадатковых падаткаў.

– Можа, тады прадпрымальнікі наогул знікнуць як клас?

– Указ №222 "Аб рэгуляванні прадпрымальніцкай дзейнасці і рэалізацыі тавараў індывідульнымі прадпрымальнікамі і іншымі фізічнымі асобамі" нагадвае мне лабісцкую схему ліквідацыі малога бізнесу. Ён карэнным чынам змяніў умовы працы іпэшнікаў. Атрымліваецца, што ўлады вызваляюць нішу, якую займалі ІП у рынычным гандлі, для нейкага буйнога неайчыннага бізнесу.

– Кажуць, што беларускія прадпрымальнікі могуць прызвычаіцца да любых умоў працы, бо "травілі" іх ужо не раз. Ваша меркаванне?

– На гэты раз не прызвычаяцца, бо ёсць мінімальны набор нейкіх нарматыўных актаў, каб прадпрымальнік змог большменш спакойна працаваць. Але зараз узровень абсурду ў законатворчай базе для вядзення бізнесу ў некалькі разоў перавышае узровень здаровага сэнсу, у межах якога можа працаваць малы бізнес. Раней вырашалі праблемы прадпрымальнікаў у межах эканамічнай вобласці і можна было даказаць чыноўнікам, што тое і тое мае выгаду для дзяржавы. Калі эканамічныя доказы перасталі слухаць, прымянялі палітычныя метады – мітынгі, дэманстрацыі, страйкі. Але зараз вырашэнне пытання прадпрымальнікаў наогул знаходзіцца ў нейкай незразумелай вобласці. Немагчыма нешта прагназаваць. Прадпрымальнікі не могуць планаваць сваю працу, людзі не бачаць будучыні. Выхад адзін – закрывацца. А значыць, дзяржава сама адмаўляецца ад 1 трыльёна 124 мільярдаў рублёў, якія прынеслі б іпэшнікі ў бюджэт краіны ў выглядзе падаткаў. Паводле маёй інфармацыі, у гэтым годзе колькасць прадпрымальнікаў знізіцца ў сем разоў – з 70 тысяч да 10 тысяч. Вельмі сумная лічба!

СПЕЦЫЯЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

«Нельга! І ўсё тут!»

У мінулую суботу натоўп ля мясных прылаўкаў на сталічным Камароўскім рынку можна было назіраць з самага ранку. Яго ўтварылі тры чаргі, пераважна з людзей сталага ўзросту. Але былі і маладыя, і сярэдняга веку... Прадавалі свініну па 60 тысяч рублёў за кілаграм. Стаяць за ёй трэба было не менш за дзве гадзіны...

Звяртаю ўвагу на жанчыну ў норкавым футры і карычневым берэце. Бачна, што футра яшчэ з тых, "дэфіцытных" часоў. Падчас размовы высветліла, што прыгожую жанчыну клічуць Аленай Віктараўнай. Яна кажа:

– Хачу набыць нейкі больш-менш нармальны кавалак, каб падсмажыць адразу. Калі дастанецца карбанад, дык я яго на некалькі кавалкаў падзялю і ў маразілку. Сама асабліва мяса не ем – пенсія невялікая, жыву адна. Вось калі ўнучка прыходзіць, дык я тады нешта ўжо больш-менш прыстойнае гатую. А так... То бульбу з кефірам, то яйкі, то кашу. Пра рыбу нам, пенсіянерам, можна толькі марыць. Паглядзіце хаця б, колькі сёння каштуе звычайны селядзец...

Тут жа ў чарзе стаіць высокі хлопец у акулярах. Адразу папярэдзіў мяне:

– Вы толькі, калі ласка, мяне не здымайце. Не хачу, каб мая фізіяномія была ў прэсе. Я студэнт. Дарэчы, я і не ведаў пра гэтую акцыю. Прыйшоў набыць гародніну ды вось убачыў, што прадаюць мяса па нізкіх коштах. Стаю ўжо больш за гадзіну.

Пенсіянер, які назваўся Сяргеем Пятровічам, сказаў, што хоча набыць смажаніну:

– Мне мой сусед пазваніў і сказаў пра гэтую акцыю. Я за каляску і на рынак. Мне ж тут 10 хвілін хады. У асноўным мы з жонкай набываем курыцу. Асабліва нічога не можам сабе дазволіць. Мне 82 гады, а жонцы – 79. Але нічога, трымаемся пакуль...

Хутка высветлілася, што размаўляць з людзьмі на Камароўцы – крамола. Да мяне падышла прадстаўніца адміністрацыі рынку і запыталася: *"Дзе ў вас дазвол рабіць здымкі і размаўляць з людзьмі?! Пайшлі ў адміністрацыю, а то я зараз ахову выклікаю".*

Што ж, пайшлі. Намеснікам дырэктара рынку аказаўся **Мікалай БУСЛО,** знаёмы журналістам і праваабаронцам яшчэ з тых часоў, калі ён працаваў кіраўніком РУУС Савецкага раёна сталіцы. Не раз журналісты скардзіліся на яго за грубыя паводзіны, якія, як высветлілася, мала змяніліся і пасля таго, як спадар Бусло памяняў месца работы. Па крайняй меры так мне падалося.

– Здымаць на рынку я вам забараняю! І з людзьмі размаўляць таксама. Напішыце паперу, мы разгледзім і потым дадзім адказ.

– Але як вы можаце забараніць мне размаўляць з людзьмі? На якой падставе? Чаму нельга фатаграфаваць на рынку? У чым сакрэтнасць? У тым, што людзі стаяць за танным мясам?

– Я вам ужо ўсё сказаў. Нельга, і ўсё тут!

Любоў ЛУНЁВА.

СІТУАЦЫЯ

«Не ўсё так страшна, як намалявалі расіяне...»

[illegible]

ЗВАНОК НА ПРАДПРЫЕМСТВЫ

“Зараз нас трасуць камісіі”

[illegible]

Марыя ЭЙСМАНТ.

ПЕРАМОВЫ

Беларусь упершыню наведае прэзідэнт ЕБРР

Прэзідэнт Еўрапейскага банка рэканструкцыі і развіцця (ЕБРР) Сума Чакрабарці наведае Мінск 17–18 лютага. Гэта будзе першы візіт кіраўніка ЕБРР у Беларусь.

ДА ВЕДАМА

[illegible]

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Макс Мирный от народа не оторвался

[illegible] ...говорить о том, сколько времени буду проводить в Беларуси.

[illegible] ...минут играли. Как такие нагрузки выдерживал?!

И ТАК БЫВАЕТ

Больной «разведчик» угнал фуру

[illegible]

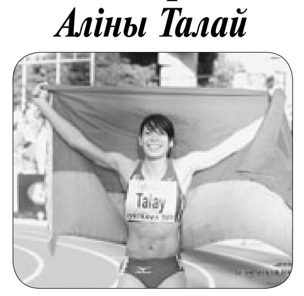
ЗДАРЭННЕ

Здзейснены разбойны напад на калекцыянера-нумізмата

[illegible] ...якой падазроны ведаў пра час вяртання калекцыянера з выставы. Прызначаны шэраг экспертыз.

СПОРТ

Рэкорд Аліны Талай

[illegible] ...бронзу заваявала чэшка Караліна Хлавата – 8,54.

НАДВОР'Е

Маразы не затрымаюцца

[illegible]

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Рэктар БДУ стаў расійскім акадэмікам

[illegible]

Мікалай СТАТКЕВІЧ: «Дзеля аб'яднання я патрываю...»

[illegible]

ОТ ПЕРВОГО ЛИЦА

Светлана АЛЕКСИЕВИЧ: «Война уже рядом...»

В столице завершилась XXII Минская международная книжная выставка-ярмарка. Одним из ее главных событий стала встреча со Светланой Алексиевич. Писательница рассказала о своих поездках в Афганистан и чернобыльскую зону, а также высказала уверенность, что Александр Лукашенко скоро заговорит по-белорусски.

[illegible]

Человек с кухонным топором

[illegible] Афганцы – это же свиньи. У них нет туалета». Я ответила ему: «Во время войны твоей матери то же самое говорили немцы».

Между тем в тридцатые годы немецкая нация была одной из самых культурных в Европе, в ней были развиты музыка, философия, литература. И вдруг люди, которые исполняли Баха и Бетховена, стали возмущаться, когда видели, что еврей идет по тротуару. В Германии до сих пор работают со своим прошлым и до сих пор не доверяют сами себе. Потому что в любой момент из человека может вылезти зверь.

Война уже рядом

– В отличие от немцев мы не отрефлексировали свое прошлое. То, что говорили о ГУЛАГе или Великой Отечественной войне, не было честной, выстраданной историей. В Беларуси были деревни, где остались только женщины: все мужчины попали в сталинские лагеря. Тема партизанской борьбы практически оказалась закрытой. Можно было говорить только о героизме, хотя партизанская борьба – трагическая история. Ведь в лесу находились люди с оружием, причем никакого контроля за ними не было. Мою книгу «У войны не женское лицо» обвиняли в пацифизме и не печатали три года. Говорили: «Кто после ее чтения пойдет воевать?» За публикацию «Цинковых мальчиков» меня пытались судить.

Когда распалась советская империя, мы до конца не поняли, что произошло. Поэтому ничего не извлекли из прошедших событий, кроме опыта чистого страдания. Для меня было важно написать книгу, чтобы человек прочитал и задумался. И при этом, чтобы он не отодвинул ее и не сказал: «Это нарушает мой мир, это античеловеческое. Не хочу об этом думать». Ведь если он не будет об этом думать, тогда с ним это проделают еще раз и еще раз. Надо говорить о нашем прошлом. Иначе мы осуждены на то, что с нами произойдет то же самое *(разговор шел об Украине)*. Ведь война уже рядом.

А мы разбегаемся по своим квартирам и углам. Не живем, а выживаем. В этом есть древний инстинкт белорусов – самосохраниться. Философия белорусов проста: «абы тихо было», «мы и не такое пережили». Помню, мы поехали с профессором Нестеренко в чернобыльскую зону. Заходим в семью, для которой год назад за свои деньги купили сепаратор для молока (для его обработки от радиации). А сепаратор стоит нераспечатанный. У Нестеренко сдали нервы, он закричал на хозяина: «Вы убийца своих детей!» А маленький мальчик бросился на защиту: «У меня хороший папа, он мне конфеты купил!»

Чтобы появился другой народ, нужно другое государство, которое учило бы детей не бояться защищать себя. У нас выживает только одиночка. Вся наша проблема – в отсутствии достоинства. Все начинается тогда, когда кто-то говорит: «Я – человек». Когда меня спрашивают: «Что делать?», – отвечаю: сохранить достоинство. И воспитать детей так, чтобы это качество было у них *(аплодисменты)*.

Президент заговорит по-белорусски?

– Мне часто задают вопрос: «Почему я не говорю по-белорусски?» Понимаете, тридцать лет я писала историю красной цивилизации, всего этого огромного пространства, которое говорило по-русски. Но я думаю, что язык – это основа нации. Чтобы Беларусь сохранилась, язык должен быть белорусский, это несомненно. В Москве несколько раз слышала от серьезных людей: «Какая Беларусь? Это русский мир, это Россия». Поэтому мы скоро увидим, что и президент будет говорить по-белорусски, что и дети, начиная с детского сада, будут учить белорусский язык. Для нас это единственный выход, чтобы сохраниться. Только это надо делать очень разумно и спокойно.

Другое дело, что язык и демократия должны идти вместе. Когда-то я даже спорила с Зеноном Позьняком, когда он убеждал, что самое главное – язык. Но я ответила: «Без демократии не будет и языка, а придут совершенно другие люди». Как говорил Алесь Адамович, «черные полковники».

Вообще, нам нужен Гавел *(драматург, лидер диссидентского движения в Чехословакии, который возглавил страну после «бархатной революции»)*. У нас был такой человек, это Адамович, но он рано умер. Впрочем, у меня такое ощущение, что все-таки человек находится, когда приходит его время.

Но в то же время любое государство строит элита. Поэтому любая демократия должна идти сверху. Скажите мне, какая гражданская организация может быть в нашем обществе? Закрыт книжный магазин «Галіяфы», закрыта площадка «Цех», нашему лучшему издателю Логвинову дали миллиардный штраф, который ему собирает весь народ. Какая может быть самоорганизация при таком тотальном контроле?! Претензии должны быть сначала к элитам. Но почему-то мне кажется, что в народе копится какая-то энергия. Вот почему я, прожив десять лет за границей, вернулась домой. Не могу писать о людях, не живя здесь.

Максим ПЛОТНИКОВ.

ОФИЦИАЛЬНО

В Минтруда рассказали, кому проиндексируют доходы

Денежные доходы (зарплаты и стипендии), получаемые из бюджетных источников, за январь 2015 года индексируются только на 5,4%, сообщили в Минтруда и соцзащиты.

Зарплата госслужащих и приравненных к ним лиц, денежное довольствие военнослужащих за январь не индексируются, так как инфляция не превысила пятипроцентного порога к месяцу их единовременного пересмотра (сентябрь 2014 года).

Индексация установленных от базовой величины пособий по безработице и стипендий гражданам в период профподготовки, переподготовки и повышения квалификации по направлению органа по труду, занятости и соцзащите городского, районного исполкома за январь проведена в виде их единовременного пересмотра.

Лицам, получающим доходы в стране из других источников, потери от инфляции будут возмещать по основаниям, предусмотренным коллективными договорами. При индексации денежных доходов населения за январь в порядке, установленном законодательством, индексируется доход в пределах 1,43 миллиона рублей.

Напомним, что в январе белорусский рубль существенно обесценился, и в долларовом эквиваленте доходы белорусов сократились намного больше, чем на 5%.

ПРАБЛЕМА

Расплюшчыліся вочы

Старшыня Мінгарвыканкама раптам выявіў, што здаровы лад жыцця ў сталіцы абыходзіцца занадта дорага.

На пасяджэнні Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта абмяркоўваліся меры па прадухіленні распаўсюджвання наркаманіі ў маладзёжным асяроддзі. Ішла гаворка і пра тое, як прыцягнуць маладое пакаленне да здаровага ладу жыцця, перадае агенцтва «Мінск-навіны».

Плавальныя і іншыя спартыўныя секцыі ў горадзе маюцца, але нават разавае наведванне большасці з іх абыходзіцца ў капеечку для дарослага чалавека, не кажучы пра падлетка, адзначыў кіраўнік Мінгарвыканкама Андрэй Шорац. Паводле яго слоў, месячны абанемент у басейн для звычайнага школьніка, дакладней яго бацькоў, амаль непад'ёмны. У выніку ў вольны ад вучэбных заняткаў час дзіця прадастаўлена самому сабе, а таму цалкам можа апынуцца пад уплывам крымінальных структур, уключаючы распаўсюджвальнікаў псіхаактыўных рэчываў, у прыватнасці праславутых курыльных сумесяў – спайсаў.

Бацькі ўжо даўно б'юць трывогу на гэту конт: усё вакол платнае – дзе набрацца грошай, куды падацца дзецям? І вось нарэшце расплюшчыліся вочы і ў кіраўніка Мінска.

СЛЫШАЛИ?

Турпутевки и топливо с 1 марта будут продавать только за рубли

Национальный банк продолжает принимать меры по дедолларизации экономики. С 1 марта в Беларуси вступит в силу постановление, которое ограничивает расчеты в иностранной валюте.

Как объясняют в главном банке страны, документ принят *«в целях сокращения использования иностранной валюты в расчетах на территории Беларуси и повышения доверия населения к национальной валюте»*.

В постановлении содержится перечень расчетов между субъектами хозяйствования и физическими лицами, при которых не допускается использование иностранной валюты. Речь идет о следующем:

– осуществлении розничной торговли и (или) оказании услуг на республиканских автомобильных дорогах с нумерацией «М», «М/Е» и в пунктах пропуска через Государственную границу Республики Беларусь;

– осуществлении страховой деятельности;

– осуществлении туристической деятельности;

– реализации автомобильного бензина всех марок, дизельного топлива и сжиженного газа.

С 1 марта Нацбанк прекращает выдачу разрешений субъектам валютных операций на использование в таких расчетах иностранной валюты. Разрешения на использование иностранной валюты в расчетах с физическими лицами, выданные субъектам валютных операций ранее, прекращают свое действие с 1 марта 2015 года. Кроме того, с 1 марта перестанут быть действительными разрешения, полученные в Нацбанке на открытие счетов за пределами Беларуси.

Но в документе содержатся и исключения: *«Данное решение не распространяется на использование иностранной валюты в расчетах с физическими лицами при осуществлении розничной торговли в магазинах беспошлинной торговли, действующих в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь от 22.04.2014 №175 «О функционировании магазинов беспошлинной торговли», а также при уплате физическими лицами страховых взносов в случаях, установленных Положением о страховой деятельности в Республике Беларусь, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 25.08.2006 №530 «О страховой деятельности»,* – пояснили в Нацбанке.

По сути, с 1 марта за валюту нельзя будет продавать путевки, страховки, бензин на заправках, а также товары в магазинах на границе. Устанавливать цены в долларах по-прежнему смогут магазины «дьюти-фри». Кроме того, валютные расчеты останутся законными для некоторых видов страхования (например, при покупке полиса «зеленая карта» или медицинская страховка для выезжающих за границу).

Ожидается, что постановление Нацбанка будет действовать до 1 января 2017 года.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Бывший первый замминистра лесного хозяйства может стать бомжом

На сегодняшний день единственным законным местом жительства, хоть и временным, для бывшего первого заместителя министра лесного хозяйства Федора Лисицы является камера следственного изолятора, куда его «переселили» из служебной квартиры...

Минский областной суд начал рассмотрение уголовного дела, возбужденного в отношении бывшего высокопоставленного чиновника. Процесс идет не в Минске, а в Солигорске.

По официальной версии, выездное заседание суда вызвано большим количеством свидетелей, многим из которых удобнее дать показания по месту жительства, чем ездить в столицу.

В любом случае решение законное, хотя минские журналисты узнали о нем, что называется, в последнюю минуту, что и дало повод для других версий.

Ведь есть немало свидетелей и из Минска, которым придется ездить в Солигорск. Среди них, по сведениям *Naviny.by,* имеются и более высокопоставленные чиновники, чем обвиняемый Лисица, некогда бывший вторым лицом в министерстве. А слово ведь не воробей, особенно когда в зале судебного заседания диктофоны работают.

Впрочем, как бы там ни было, процесс идет...

Чем это уголовное дело интересно и какие подводные камни в нем скрыты?

Прежде всего статусом обвиняемого. Не каждый день у нас чиновников, побывавших в кадровом реестре президента, под суд отдают.

Наручники на Федора Денисовича надели и в камеру поместили, когда его «ушли» с поста первого замминистра лесного хозяйства. 6 сентября 2010 года назначили на эту должность постановлением Совмина (после согласования с президентом), а 4 апреля 2014-го освободили с формулировкой за «несоблюдение ограничений, связанных с государственной службой». (Надо понимать, также с согласия президента.)

По официальному сообщению Генпрокуратуры, уголовное дело по ч.3 ст.424 УК (злоупотребление властью или служебными полномочиями) в отношении безработного Лисицы было возбуждено 9 апреля 2014 года *«по результатам совместной проверки, проведенной с КГК, КГБ и МВД»*.

Перечень грехов бывшего замминистра уточнило МВД:

– использовал свои служебные полномочия и организовал за счет средств инновационного фонда Министерства лесного хозяйства неправомерное выполнение ремонта в предоставленной ему двухуровневой служебной квартире в агрогородке Ждановичи. Благоустройство жилья общей площадью 111 кв. метров повлекло незаконное расходование бюджетных денежных средств на сумму около 300 млн рублей;

– злоупотреблял служебными полномочиями, действовал из корыстной заинтересованности и с мая по сентябрь 2012 года проживал в номере «люкс» ведомственной гостиницы без оплаты предоставленных услуг.

Это будучи уже вторым лицом в министерстве.

Однако, как выяснили правоохранители, до переезда в Минск Федор Лисица в бытность директором Старобинского лесхоза *«незаконно завладел землей общей площадью 0,95 га и построил там коттедж»*.

Участок находится в водоохранной зоне возле деревни Ясковичи Солигорского района и относится к землям государственного лесного фонда, занимаемым лесами первой группы. Вред природе предварительно оценили в более чем миллиард рублей.

А в 2008 году будущий замминистра Лисица *«за счет государственного учреждения, которым руководил, построил для себя служебное жилье в дер. Тычины Солигорского района общей площадью 252 кв. метра»*. Дом каким-то образом удалось

провести мимо статуса «служебное жилье», приватизировать и оформить в частную собственность на льготных условиях.

Пока не известно, вошли ли эти эпизоды в окончательное обвинение, а может, что и добавилось.

Известно, что Лисица обвиняется по двум статьям коррупционного списка: ч.3 ст.424 (злоупотребление служебными полномочиями) и ч.3 ст.426 (превышение служебных полномочий). Максимальные санкции обеих статей – 10 лет лишения свободы с конфискацией имущества. Так что в случае признания виновным бывший чиновник может лишиться не только свободы, но и всего имущества вкупе с недвижимостью. А это значит, что Федор Денисович – потенциальный бомж.

После того, как стало известно о возбуждении уголовного дела в отношении Лисицы, *Naviny.by* провели небольшое журналистское расследование, в ходе которого всплыли весьма странные вещи.

Чиновник построил два коттеджа (пусть даже за свой счет) и при этом стоял в министерской очереди нуждающихся в улучшении жилищных условий. Конечно, разные схемы существуют, некоторые даже вполне законные, но вопросы ведь возникают. Да и не решаются они в одиночку. Особенно когда речь идет не о простых смертных.

Что особо примечательно в этой истории: Федор Денисович около десяти лет руководил Старобинским лесхозом и, вполне возможно, как не последний и весьма авторитетный человек в районе, мог позаботиться о своем благосостоянии. Безусловно, исключительно в рамках закона, с получением необходимых согласований, документов и разрешений. Ну а потом, когда человеку расти нужно было, его кандидатуру выдвинули на министерскую должность.

Как известно, министерские должности входят в кадровый реестр главы государства. Все претенденты на такие портфели имеют, образно говоря, поручителей и проходят тщательную проверку на предмет чистоплотности.

Инициатором этого действа является Администрация президента, которая поручает провести проверку «на вшивость» Совету безопасности. Совбез в свою очередь дает поручения всем силовым структурам и налоговым органам проверить кандидата по своим базам и направлениям деятельности. Согласование кандидатуры идет через Генпрокуратуру, МВД, КГБ и КГК. И только ежели в биографии претендента нет ни одного пятнышка, его документы попадают на стол **Александра Лукашенко** для согласования.

Каким образом проверялась кандидатура Лисицы, непонятно. Те же самые «проверяющие» спустя три с половиной года каким-то странным образом нашли у него утаенную от их глаз недвижимость. Получается, президента обманули? Это на высшем уровне!

На другом, пониже, видимо, жертвой обмана стал министр лесного хозяйства **Михаил Амельянович.** Его подчиненные подсунули ему на подпись письмо с предложением включить в члены ЖСПК «Лес-2010» работников, которые нуждались в улучшении жилищных условий. В списке был и замминистра Лисица.

Примечательно, что, когда кооператив формировался, Федор Денисович свою очередь пропускал, строиться отказался. Потом заявление все же написал, просил принять, но позже передумал – заявление забрал. Может быть, и зря. При неблагоприятном для обвиняемого исходе дела он может остаться вообще без крыши над головой.

Как сообщили в Минском областном суде, в Солигорске дело будет рассматриваться в течение трех недель, потом, возможно, процесс продолжится в столице.

Виктор ФЕДОРОВИЧ.

ЗДОРОВЬЕ

Разгула гриппа пока нет

В Беларуси отмечается средний уровень активности острых респираторных инфекций с незначительным ростом активности гриппа A и B, отмечают в Министерстве здравоохранения страны.

По данным Минздрава, подобная ситуация характерна для данного периода эпидемического сезона по гриппу.

– Этиологическая структура острых респираторных инфекций представлена негриппозными вирусными агентами – аденовирусами, риновирусами, респираторно-синтициальными вирусами, парагриппом, метапневмовирусами, – отметили специалисты.

НУ І НУ!

Матч-прывід

Не збяднела яшчэ беларуская зямля на таленты. Днямі невядомыя “аматары беларускага футбола” самі прыдумалі матч, якога ніколі не было, і, відаць, на гэтым зарабілі.

На афіцыйным сайце “Шахцёра” з'явілася навіна аб тым, што каманда прайграла (1:2) таварыскі матч “Слуцку”. Быццам, паводле інфармацыі прэс-службы “гарнякоў”, падчас гульні было шмат вострых момантаў, а ў адным з эпізодаў не быў рэалізаваны пенальці.

Кіраўніцтва “Слуцка” таксама нічога не ведала аб гульні з “Шахцёрам”, але пры гэтым у некалькіх букмекерскіх канторах прымаліся стаўкі на вышэйназваны матч, у тым ліку і ў live-рэжыме. Уяўляеце, як лёгка было рабіць стаўкі таму, хто прыдумаў і гэты матч, і “нерэалізаваны пенальці” ў ім, і канчатковы вынік? Адным словам, нехта з добрай фантазіяй добра нагрэў рукі, і, як бачым, схема спрацавала безадмоўна.

Дарэчы, пазней навіна была выдалена з сайта “Шахцёра”, а прэс-служба паведаміла, што клуб падаў заяву ў мясцовы РУУС з просьбай правесці праверку па факце несанкцыянаванага доступу да афіцыйнага сайта ФК “Шахцёр”.

Пабачым, чым закончыцца праверка...

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

РЭГІЁН

У Талачыне хочуць прыбраць Леніна з цэнтральнай плошчы

У Талачыне разглядаюць пытанне аб пераносе помніка Леніну з цэнтральнай плошчы горада ў гарадскі сквер. Такое пытанне разглядалася на пазачарговай сесіі раённага Савета дэпутатаў.

Прапанова перанесці помнік у сквер, які прымыкае да цэнтральнай плошчы, абумоўлена запланаванай рэканструкцыяй плошчы напярэдадні “Дажынак” наступнай восені. У выніку было прынята рашэнне вынесці гэтае пытанне на абмеркаванне грамадскасці.

ВНИМАНИЕ!

Минторг наказал, но и вы не купитесь

Министерство торговли наказало предприятия, которые распространяли информацию о лечебных свойствах нелекарственных средств.

В данном случае речь идет о парфюмерно-косметической продукции и продуктах, которым приписывались некие лекарственные свойства. Претензии возникли к рекламе целого ряда товаров – бальзамов «ГоджиДОКТОР», «Натуроник «Каштан», «Натуроник «Ястребинка», «Натуроник «Синюха», «Натуроник «Годжи», «Натуроник «Артемия», «Натуроник «Лиственная губка», «Натуроник «Рейши», «Натуроник «Сори Псори», «Натуроник «Брокколи», «Алтайский целитель», комплексов «Каменное масло +7», «Сибирская лиственница +7», крема «Добродея живичный +7», бальзама «100 даров» и продукта «Ламинарин». Все субъекты хозяйствования, допустившие некорректную рекламу, привлечены к административной ответственности.

Минторг сообщает, что рекламу распространяли через почту, а также на выставках и ярмарках. Несмотря на то, что, согласно документам, товар является косметикой и продуктами, в рекламе сообщалось о неких лечебных свойствах. Например, продавцы ссылались на разнообразные фармакотерапевтические эффекты и лечебное действие товара, обещали улучшение кровообращения и снятие отеков, восстановление кровообращения конечностей и потенции, вылечивание остеохондроза или даже онкологических заболеваний, а также то, что их товары «убьют инфекции и вирусы». Реклама также содержала отзывы людей о результатах применения этой продукции в лечении «широкого круга заболеваний», хотя никаких документальных доказательств этих утверждений у рекламодателей не нашлось. *«Поэтому рассчитывать на эффективность этих продуктов в лечении заболеваний, в том числе трудноизлечимых, не стоит»,* – сообщает Министерство торговли.

ПАКАШТУЙЦЕ!

У Мінску зноў праходзіць Тыдзень беларускай кухні

Пра гэта паведамілі ў галоўным упраўленні спажывецкага рынку Мінгарвыканкама. Падчас Тыдня беларускай кухні кафэ і рэстараны прапануюць сваім наведвальнікам пакаштаваць селядцовыя грэнкі коштам 35 тысяч беларускіх рублёў, боршч па-віленскі за 25 тысяч, рыбу пад сметанным соусам з прыпушчанай гароднінай (65 тысяч), свіны кумпяк з соусам з журавін і бульбяным пюрэ (85 тысяч), кісель з журавін (15 тысяч) і іншыя стравы.

Тыдзень беларускай кухні праводзіцца ў Мінску па ініцыятыве галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама і пры падтрымцы грамадскага аб'яднання беларускіх кухараў «Суполка кухараў». Згодна з правіламі акцыі, усе яе ўдзельнікі павінны прытрымлівацца адзіных коштаў і рэцэптуры.

НЕЗАШОРАНЫМ ВОКАМ

Выбары – з выбарам

Год прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі прымушае пісаць на гэтую тэму. Самы час звярнуцца да беларускага Выбарчага кодэкса. Як вядома, гэты дакумент прымаўся ў 2000 годзе дзіўна сфарміраваным (бо без усенародных выбараў у яго) органам – Нацыянальным сходам першага склікання, і ўжо таму ён, безумоўна, патрабуе сур'ёзнага перагляду.

Як пераглядаць? На сёння незалежнае грамадства і палітычныя партыі ў большасці выказвалі і выказваюць найбольшыя прэтэнзіі да чатырох момантаў – парадку рэгістрацыі кандыдатаў на пасаду прэзідэнта і на мандат дэпутатаў розных узроўняў, асвятлення выбараў у СМІ, фінансавання выбарчых кампаній, а самае галоўнае – фарміравання выбарчых камісій розных узроўняў і непасрэдна з гэтым звязанай працэдуры падліку галасоў. Не магу, натуральна, дыктаваць цяперашняму Нацыянальнаму сходу і незаменнай пані Ярмошынай, якім чынам трэба мяняць Выбарчы кодэкс (а не мяняць яго нельга!), а проста падзялюся сваімі ведамі наконт таго, як вышэйзгаданыя пытанні ўрэгуляваны ў Выбарчым кодэксе суседняй дзяржавы – Рэспублікі Польшча. У якасці карэспандэнта “Народнай Волі” ў гэтай краіне мне даводзілася размаўляць з рознымі асобамі, непасрэдна ўключанымі ў выбарчы працэс, на прэзідэнцкіх і еўрапарламенцкіх выбарах, і я пераканаўся, што свайму выбарчаму заканадаўству яны давяраюць цалкам.

Першы і найважнейшы прынцып, які зафіксаваны ў польскім Выбарчым кодэксе, – гэта тое, што правам вылучэння кандыдатаў на пасаду прэзідэнта і ў дэпутаты (“пасланнікі”) розных узроўняў маюць выключна выбарчыя камітэты (арт. 84). Гэтыя выбарчыя камітэты могуць ствараць як найвышэйшыя органы зарэгістраваных палітычных партый і міжпартыйных кааліцый (артыкулы 86, 87), так і групы грамадзян краіны ў колькасці, не меншай за 15 чалавек (арт. 89). Пры гэтым вылучэнне на пасаду прэзідэнта Польшчы ў апошнім (і толькі ў апошнім) выпадку павінна быць падмацавана ста тысячамі подпісаў грамадзян (нагадваю, што насельніцтва гэтай краіны складае цяпер 38,5 мільёна чалавек). Кожны выбарчы камітэт афіцыйна прызначае свайго ўпаўнаважанага, які павінен прадстаўляць камітэт у зносінах з выбарчымі камісіямі розных узроўняў і з СМІ, а таксама фінансавага ўпаўнаважанага (артыкулы 86–89). Менавіта канкрэтныя ўпаўнаважаныя асобы персанальна адказваюць за дзейнасць сваіх выбарчых камітэтаў перад грамадствам і дзяржаўнымі органамі.

Асвятленне выбарчых праграм прэтэндэнтаў на пасаду прэзідэнта і на дэпутацкія мандаты ў публічных СМІ (“дзяржаўных” у дэмакратычнай Польшчы не існуе!) рэгулюецца ў артыкулах. 117–122, 252–254 Выбарчага кодэкса краіны. Там сярод іншага прадугледжана, што выбарчыя камітэты *гарантавана і бясплатна* атрымліваюць у суме 15 гадзін эфірнага часу на Польскім тэлебачанні і 30 гадзін на Польскім радыё (у тым ліку на рэгіянальных радыёстанцыях). Гэты эфірны час дзеліцца на “цэнтральных” каналах пароўну паміж усімі зарэгістраванымі выбарчымі камітэтамі, а на рэгіянальных – прапарцыянальна, у залежнасці ад колькасці вылучаных дадзеным камітэтам кандыдатаў.

Парадак фінансавання выбараў, зафіксаваны ў артыкулах 123–151 польскага Выбарчага кодэкса, гарантуе выбарчым камітэтам атрыманне фінансавання з любых некрымінальных крыніц пры ўмове, што персанальную адказнасць за атрыманне сродкаў і за справаздачу за іх на працягу 6 месяцаў пасля выбараў перад адпаведнымі выбарчымі камісіямі нясе фінансавы ўпаўнаважаны адпаведнага выбарчага камітэта. Гэтыя фінансавыя справаздачы пасля заканчэння згаданага тэрміну, публікуюцца ў адпаведным інфармацыйным бюлетэні (“Монітар Польскі”).

Цяпер самы час расказаць чытачам “Народнай Волі” пра тое, як у Польшчы фарміруюцца выбарчыя камісіі розных узроўняў (артыкулы 157–186 Выбарчага кодэкса). Дзяржаўная (цэнтральная) выбарчая камісія – якая ажыццяўляе агульны нагляд за выбарамі, прызначае выбарчых камісараў, склад акруговых і раённых выбарчых камісій, разглядае скаргі выбарчых камітэтаў, абвяшчае вынікі выбараў у агульнапольскім маштабе – прызначаецца прэзідэнтам у складзе трох суддзяў Канстытуцыйнага трыбунала, трох суддзяў Вярхоўнага суда, трох суддзяў Вышэйшага Адміністрацыйнага суда на прапанову старшыняў адпаведных судоў (сам прэзідэнт не мае права прапаноўваць нікога!). У ваяводствах (найбуйнейшых адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінках) Дзяржаўную камісію прадстаўляюць прызначаныя ёй з ліку дзейных або пенсіяніраваных суддзяў выбарчыя камісары, прызначаныя на прапанову міністра юстыцыі. Камісары наглядаюць за ходам выбараў у ваяводствах, прызначаюць склад тэрытарыяльных і ўчастковых выбарчых камісій. Гэта прызначэнне, аднак, робіцца паводле строга рэгламентаваных правіл. Гэтыя камісіі маюць вызначаную колькасць месцаў (тэрытарыяльная камісія – 8–10 чалавек, участковая – 7–9). І вось тут, звярніце ўвагу, самае важнае: *толькі па адным* прадстаўніку ў кожную камісію маюць права вылучыць акруговыя суды (у тэрытарыяльную камісію) і прэзідэнты гарадоў або войты адпаведных сельскіх гмін (ва ўчастковую камісію). Таксама па адным сваім прадстаўніку ў кожную такую камісію мае права вылучыць *кожны зацікаўлены выбарчы камітэт*. Калі колькасць вылучаных прадстаўнікоў выбарчых камітэтаў перавышае колькасную квоту месцаў у адпаведнай камісіі, праводзіцца публічная жараб'ёўка, згодна з вынікамі якой вызначаецца канчатковы склад адпаведнай камісіі.

Як кажуць прадстаўнікі самых розных палітычных сіл сучаснай Польшчы, пры такім парадку магчымасць несумленнага падліку галасоў практычна выключана: прадстаўнікі канкурэнтных выбарчых камітэтаў пільна сочаць адзін за адным!

А цяпер прачытайце артыкулы 34–36 дзейнага Выбарчага кодэкса Рэспублікі Беларусь. Там напісана вельмі шмат чаго, але фарміраванне выбарчых камісій *цалкам аддадзена на водкуп адной палітычнай сіле* – той, што прадстаўляе існуючую ўжо 20 гадоў уладу. І гэта факт, якому не могуць сёння запярэчыць ані прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, ані нязменная старшыня Цэнтрвыбаркама Лідзія Ярмошына. Таму назва “Выбарчы кодэкс” у сённяшняй беларускай сітуацыі – гэта такі эўфемізм. Папраўдзе гэты дакумент было б правільна назваць “Кодэксам захавання існуючай улады”. Як памяняць гэтую сітуацыю? Самае простае – упісаць тыя дэмакратычныя выбарчыя нормы, якія маюць нашыя суседзі (не толькі палякі, але і літоўцы, латышы, украінцы), і нарэшце патраціць бюджэтныя грошы на выбары, а не на іх інсцэніроўку.

Натуральна, сённяшнія ўлады могуць спрафанаваць самае лепшае выбарчае заканадаўства. Напрыклад, зарэгістраваць па сто “сваіх” выбарчых камітэтаў у кожнай выбарчай акрузе – і тады атрымаць шанец цалкам выйграць нават публічную жараб'ёўку. Таму, акрамя заканадаўчых змен, патрэбны яшчэ змены ў галовах нашых найвышэйшых чыноўнікаў, разуменне таго, што, чым даўжэй знаходзішся ва ўладзе, тым больш грахоў ты здзейсніш і тым цяжэй табе давядзецца адказваць перад наступнікамі. Якія рана ці позна да гэтай улады прыйдуць.

Лявон БАРШЧЭЎСКІ.

Кракаў–Мінск.

Народная Воля http://www.nv-online.info 17 ЛЮТАГА 2015 г.

ДЕЛА ЖИТЕЙСКИЕ

Земли мало?

Уважаемая редакция!

Нам советуют: есть проблема – звоните на «Горячую линию» облисполкома, и проблема решена! Позвонили. Но результат – очередная отписка. Поэтому пишу в газету.

Я, Анатолий Викторович Русановский, проживаю в поселке Светлый Витебского района в 3-комнатной квартире без удобств, с печным отоплением и холодной водой на первом этаже двухэтажного восьмиквартирного дома. В 1972 году эту квартиру кирпичный завод выделил моему тестю – инвалиду Великой Отечественной войны Н.И.Воробьеву, который прошел всю войну, брал Берлин, несколько раз был ранен, имел как боевые, так и трудовые награды, стоял у истоков строительства этого кирпичного завода. Землей в то время распоряжался кирпичный завод. Он и выделил моему тестю землю, которой тот пользовался 55 лет: построил три сарая, дощатый гараж, сажал картофель и другие культуры.

В 2014 году квартира была мной приватизирована. И вот теперь мне выписан штраф за якобы незаконный захват земли и постройку на ней дощатого гаража. До этого мне постоянно присылались «платежки», я платил налог на землю, и никаких проблем не было. Так было и до 2007-го, когда умер мой тесть, и после 2007 года. И вот теперь мне вменили «незаконный захват земли». Постройки строил мой тесть, и теперь выясняется, что они оказались мной «незаконно захвачены»? Как такое вообще возможно, если они достались по наследству моей семье, внукам Н.И.Воробьева? Я ведь не чужими сараями пользуюсь!..

Сельский совет даже в суд на меня подавал.

За что? Неужели у нас в деревне нехватка земли? Да и у меня ведь не 100 гектаров, а всего лишь 20 соток.

Чиновники! Не подрывайте вы сами свой авторитет своим равнодушием и глупыми решениями. Из любой ситуации можно найти достойный выход, помочь человеку, а не унижать и оскорблять простого рабочего.

А.В.РУСАНОВСКИЙ.
Витебский район.

КРАНУЛА!

Чаму прамаўчаў мітрапаліт Павел?

Напярэдадні мінскай сустрэчы ў так званым нармандскім фармаце па Украіне глава каталіцкага касцёла Беларусі мітрапаліт Мінска-Магілёўскі, арцыбіскуп Тадэвуш Кандрусевіч выступіў са зваротам і заклікаў усіх маліцца за мір ва Украіне: *“Звяртаюся да вас, вернікі і людзі добрай волі: не заставайцеся абыякавымі да ўкраінскай трагедыі і лёсу нашых украінскіх братоў і сясцёр, маліцеся аб поспеху мінскай сустрэчы, каб доўгачаканы мір нарэшце запанаваў у нашых паўднёвых суседзяў, каб там як мага хутчэй завяршыліся жахі збройных дзеянняў і людзі маглі спакойна жыць.*

Маці Божая Лурдская, выпрасі ў свайго Сына Езуса Хрыста ласку міру ва Украіне”.

Чытала гэты зварот і не магла стрымаць слёз. Колькі болю, колькі жадання і намагання (што ў сілах) спыніць вайну...

Урэшце, каталіцкі касцёл ніколі не застаецца ўбаку ад людскіх бед. Што здзівіла, нават выклікала абурэнне: маўчанне Экзарха ўсяе Беларусі, кіраўніка праваслаўнай царквы, Мітрапаліта Паўла. Ці не ён першы павінен прасіць у Бога міра ва Украіне? Там страляюць адзін у аднаго ў асноўным праваслаўныя, там ільецца праваслаўная кроў. А ён – ні слова.

Я нават знайшла ў інтэрнэце сайт Беларускай праваслаўнай царквы. Спадзявалася, што, можа, у апошні момант, але ён усё ж такі выступіў з заклікам маліцца за Украіну, проста журналісты не заўважылі, былі заняты асвятленнем мінскіх перамоў. Дарэмна спадзявалася. 12 лютага на сайце з’явілася толькі передрукоўка з сайта Украінскай праваслаўнай царквы – заява мітрапаліта Кіеўскага Ануфрыя: “Заклікаю ўсіх, хто называе сябе хрысціянінам, неадкладна спыніць забіваць адзін аднаго”.

Але чаму прамаўчаў мітрапаліт Павел?

Л.С.РЫМАШЭЎСКАЯ.
Мінск.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Шчаслівым будзеш ты, калі не еўра маеш, а рублі

Уладальнікі долараў і еўра “горка плачуць”: цяпер золата і брыльянты ў Беларусі можна купіць толькі за нацыянальную валюту.

Штомесяц інжынер Тарас
Наведваў спраўна касу,
Дзе кучу грошай кожны раз
Касір даваў Тарасу.
Плаціў да гэтага завод
Няблага інжынеру.
Сям’я не ведала турбот,
Нат шыкавала ў меру.
Ды ні для кога не сюрпрыз,
Для ўсіх малюнак звыклы:
То ўверх, то ўніз,
То ўверх, то ўніз –
У нас такія цыклы.
Часы няпростыя прыйшлі –
Завод у заняпадзе.
Зноў дэвальвуюцца рублі,
Папрокі шлюцца ўладзе,
Народу гэта неўспадоб –
Кусацца сталі цэны.
Але даводзяць наўзахлёб
З экрана і са сцэны,
Што трэба ўсім суцішыць шал
І недарэчы смута,
Бо самы лепшы капітал –
Айчынная валюта.
Як ёсць рублі, дык можаш ты
Купіць не толькі транты,
А нават злітак залаты
І розныя брыльянты.
А долар сёння – гэта тло,
З ім мецьмеш больш дакукі.
Ты захацеў купіць кіло
Каштоўнасцей? А кукіш!
І важкі аргумент такі
Узрадаваў Тараса.
Ну што там нейкія гуркі?
Ну што там тое мяса?
Узнёсла стала ў галаве,
Ён, як паэт, натхнёны:
Затое золата ўварве
За кроўныя мільёны.
Пайшоў Тарас у банк і там,
Як певень зухаваты,
Купіў металу дзесяць грам –
На ўсю сваю зарплату...

У адной растуць разоры агуркі і памідоры

На прэс-канферэнцыі намесніцы міністра гандлю Ірыны Наркевіч адзін з журналістаў наракаў на тое, што не змог купіць у краме памідор. “Дык як жа вырашыць праблему з дэфіцытам некаторых тавараў?” – запытаўся карэспандэнт. “З’есці агурок”, – параіла намесніца міністра.

Я пастулат як след прыму
І пагаджуся, несумненна:
Калі патрэбна, усяму
Заўсёды знойдзецца замена.
Пісака выказаў дакор
Вялікаможнай вельмі даме:
Не змог купіць ён памідор
У той, што каля дома, краме.
– Дык з’еж замест агурок, –
Пісаку адказала быстра
На “неапраўданы” папрок
Яна, намесніца міністра.
У дамы логіка, як сталь,
Надзейны метад абароны:
Гурок – ён памідор амаль,
На жаль,
Адно што не чырвоны.
І я на гэты конт, бадай,
Магу правесці паралелі.
Ну, скажам, каўбасу глытай,
Як жонка й цешча мяса з’елі.
Пайшоў па масла ў магазін,
Але твая надзея згасла –
Няма яго. Дык маргарын
Купі сабе заместа масла.
Няспраўнасць нейкая ў рулі,
І ты разбіў сваю “Таёту”.
Купі заместа “Жыгулі”
І не адрозніш ні на ёту.
Ты марыў аб сваім жытле,
Аб светлай гарадской кватэры,
Але далі яе ў сяле.
Жыві і радуйся без меры!
Ты захацеў злятаць на Крыт,
А грошай – мала. Дык заместа
Далечвай свой радыкуліт
У санаторыі пад Брэстам.
Замена знойдзецца, калі
Мы не пра рай нябесны марым.
Шкада вось толькі, што рублі
Не раўнацэнныя далярам...

* * *

А каб адбыўся ў справах зрух,
Я гэткі спосаб прапаную:
Чыноўніца “не ловіць мух” –
У крэсла пасадзі другую.

НАСТРОЙ

Зіму перажылі!

Проста хачу павіншаваць усіх! У панядзелак у праваслаўных пачалася Масленіца, якая будзе святкавацца цэлы тыдзень. Незалежна ад таго, любіце вы бліны ці не, давайце парадуемся таму, што зіму мы ўжо амаль перажылі. Справа пайшла на вясну, на цяпло, на шчасце!

Вера ЧАСНОЎСКАЯ.
Гродна.

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ

Экспансіянізм з усходу. І як з ім змагацца

Шаноўная «Народная Воля»!

Артыкулы пра вайну ва Украіне, якія друкуюцца на старонках “Народнай Волі”, сведчаць пра тое, што многіх хвалюе гэта тэма. Цалкам падтрымліваю абсалютна аб’ектыўны і адказны падыход у асвятленні такога складанага і вострага пытання. Таму вырашыў даслаць і свае меркаванні, якія, праўда, тычацца больш лёсу нашай роднай Беларусі.

Гісторыя – зброя, накіраваная ў будучыню

У адукаванага чалавека байкі пра “рускіх братоў” і “шматвекавыя брацкія сувязі народаў Беларусі і Расіі” нічога, акрамя горкай усмешкі, выклікаць не могуць. Нават той, хто хоць трошкі цікавіцца гісторыяй Беларусі, выдатна ведае, што расійская дзяржава ва ўсіх сваіх гістарычных іпастасях (ад Маскоўскага княства і да Савецкага Саюза) у адносінах да Беларусі выступала выключна як агрэсар і захопнік. Для таго каб проста пералічыць і кароценька апісаць усе войны Масковіі супраць Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай (беларускія землі былі часткай гэтых дзяржаў да пачатку XIII і да канца XVIII стагоддзяў), не хопіць унушальнага фаліянта! Прывяду толькі адзін, але надзвычай красамоўны прыклад.

Так, пасля вайны Маскоўскага царства супраць Рэчы Паспалітай (1654–1667 гг.) насельніцтва беларускіх земляў зменшылася больш як на палову: адны былі забіты і закатаваны, другія – памерлі ад голаду, трэція – гвалтам, фактычна у становішчы рабоў, апынуліся на тэрыторыі Масковіі. Эканоміка беларускіх земляў была амаль цалкам знішчана, найбуйнейшыя гарады ці ляжалі ў руінах, ці былі разрабаваныя... Гісторыкі называюць гэтую вайну самай страшнай і крывавай у нашай гісторыі. Нават Гітлер і нацысты прынеслі Беларусі менш зла, чым “браты-славяне” падчас свайго, як яны казалі, “вызваленчага” паходу ў далёкім ужо XVII стагоддзі.

Сённяшнія ўлады Беларусі робяць усё, каб аб’ектыўныя і нацыянальна арыентаваныя гістарычныя працы не змаглі дайсці да шырокага кола чытачоў. Адсюль і цкаванне гісторыкаў, і забарона на выданне адпаведных кніг. Менавіта па гэтай прычыне большасць беларусаў маюць вельмі цьмянае ўяўленне пра тое, што адбывалася на тэрыторыі Беларусі ў тыя часы, і знаходзяцца у палоне прапагандысцкіх ідэалагем і лжывых псеўдагістарычных канцэпцый пра як быццам *“вызваленне беларускага народа ад польскага і літоўскага прыгнёту рускімі праваслаўнымі братамі”.*

Нездарма ж ужо названая вайна 1654–1667 гг. атрымала ў гісторыкаў назву “невядомай”, бо спачатку расійскія, а зараз і лукашэнкаўскія прапагандысты і псеўдагісторыкі робяць усё, каб схаваць страшную праўду і ад беларусаў, і ад расіян. Пры гэтым увесь час падкрэсліваецца тое, што мы “браты” не толькі “па крыві”, але і па “веры”. Але ж Вялікае Княства Літоўскае якраз і славілася вельмі талерантным стаўленнем да прадстаўнікоў самых розных рэлігій і іх канфесій. У нас адносна мірна ўжываліся і праваслаўныя, і каталікі, і яўрэі, і мусульмане. У той час як у Маскоўіі пераследавалі і забівалі (палілі жыўцом!) сваіх жа суйчыннікаў-старавераў аж да сярэдзіны XIX стагоддзя. І тыя вымушаны былі шукаць паратунку ў Рэчы Паспалітай. Менавіта з таго часу ў нас і з’явіліся ўнікальныя культурныя анклавы расійскіх старавераў. Як, напрыклад, у раённым цэнтры Ветка на маёй роднай Гомельшчыне.

Расія – дзяржава сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту

Некалькі месяцаў таму, падчас ужо легендарнага кіеўскага Майдана, інтэрнэт-прастору ўзарваў кліп “Никогда мы не будем братьями”. Толькі на папулярным відэасэрвісе YouTube ён сабраў амаль 800 тысяч праглядаў! Ініцыятарам яго стварэння стаў Віргіс Пупшыс – літоўскі музыкант з Клайпеды, якога настолькі ўсхваляваў аднаменнымі верш маладой украінскай паэтэсы Анастасіі Дмітрук, што ён літаральна за некалькі дзён напісаў да яго музыку і зрабіў аранжыроўку. А потым разам са сваімі сябрамі-музыкантамі Яронімасам Мілюсам, Кястуцісам Нявулісам і Гінтаўтасам Лацінскасам праспяваў і запісаў надзвычай эмацыянальны кліп. Менавіта для мяне і вышэйзгаданы верш Анастасіі Дмітрук, і кліп Віргіса Пупшыса, а таксама рэакцыя на гэтыя, без сумневу, таленавітыя і высокамастацкія творы сталі пачаткам канца надзвычай распаўсюджанага і ўмацаванага ў масавай свядомасці жыхароў Украіны і Беларусі міфаў пра так званае “славянскае братэрства” і “сяброўства народаў”.

Любы нармальны чалавек, для якога паняцці сумлення, гонару і справядлівасці не з’яўляюцца пустым гукам, назіраючы за той антыўкраінскай медыйнай вайной, што вядуць шматлікія расійскія СМІ, проста не можа не абурыцца. І павінен сам сабе адказаць як мінімум на два пытанні: чаму Расія з такой маніякальнай настойлівасцю спрыяла развязванню ва Украіне вайны і чаму многія рускія, якія складаюць большасць насельніцтва Расіі, так агрэсіўна ставяцца да сваіх украінскіх “братоў”? Адказы на гэтыя пытанні якраз і сфармулявала Анастасія Дмітрук у сваім выдатным творы.

Калі коратка, то імперская Расія НІКОЛІ не лічыла падуладныя ім народы роўнымі сабе. Расія фарміравала сваю дзяржаўную ідэнтычнасць як актыўны агрэсар, агнём і мячом далучаючы ўсё новыя і новыя тэрыторыі. Пры гэтым усе падпарадкаваныя народы траплялі пад сацыяльны і нацыянальны прыгнёт. І не важна, што сама Расія нават напрыканцы XIX стагоддзя існавала ў феадальна-прыгонніцкай парадыгме, дзе жыццё чалавека і яго правы абсалютна нічога не значылі. Ідэя развіцця грамадства і асобы з улікам правоў і свабод меншасці (нацыянальнай, культурнай і г.д.), якая на ўсю моц пачала рэалізоўвацца ў Еўропе і Паўночнай Амерыцы, у Расіі была свядома адкінута. У свядомасць рускіх шмат стагоддзяў усімі магчымымі сродкамі закладвалася ідэя іх выключнасці (узгадайце знакамітае “Масква – трэці Рым”), перавагі рускай мовы і рускай культуры над усімі астатнімі. Пры гэтым сцвярджалася думка, што Расія і рускі народ нясуць выключна дабро, дасягненні цывілізацыі і правільную (праваслаўную) веру. Тыя, хто падпарадкоўваўся, атрымліваў не толькі шанц на выжыванне, але і магчымасць падняцца, як зараз кажуць, на сацыяльным ліфце. Але яны былі павінны прызнаць сябе часткай так званага “рускага свету” і пацвердзіць гэта канкрэтнымі справамі – вайсковай і паліцэйскай службай, удзелам у карных аперацыях супраць сваіх жа супляменнікаў і г.д. Адсюль і ўзнікае такі казус з назвай “рускія” ў абсалютна нярусскіх народаў, якія трапілі пад уладу Расіі: казахаў, яўрэяў, чаркесаў, татараў і г.д.

Вельмі важным з’яўляецца і тое, што для Расіі і рускіх асноў іх дзяржаўна-нацыянальнага мыслення быў культ правіцеля (князя, цара, імператара, генсека ЦК КПСС, прэзідэнта). У той час як у Еўропе ўжо на пачатку XIII стагоддзя (!) пачаў развівацца і перамагаць рух за абмежаванне абсалютнай улады манарха (напрыклад, Хартыя вольнасцяў у Англіі) і пераразмеркаванне паўнамоцтваў на карысць абраных народам прадстаўнічых органаў, то ў Расіі і да сёння роля парламента зводзіцца да мінімуму, а ўся ўлада сканцэнтравана ў руках Пуціна, які мае больш паўнамоцтваў, чым апошні расійскі імператар Мікалай ІІ.

Зразумела, што існаванне дэмакратычных і нацыянальна арыентаваных рэжымаў, якія знаходзіліся б на межах Расіі і пераконвалі ў паспяховасці, умоўна кажучы, еўрапейскага выбару, цалкам супярэчыць усёй ідэалогіі рускай дзяржаўнасці. Менавіта таму Расія свядома і мэтанакіравана рабіла і робіць усё, каб не дапусціць перамогі дэмакратыі на тэрыторыях, якія яна лічыць зонай сваіх геапалітычных інтарэсаў.

Менавіта Расія была ініцыятарам задушэння рэвалюцыйнай Францыі яшчэ ў XVIII стагоддзі, у 1790-я гг., дасылаючы дзясяткі тысяч рускіх салдат на смерць дзеля абароны прагнілых нямецкіх манархій у Прусіі і Аўстрыі. І захапленне вайсковым майстэрствам Суворава павінна перапыніцца пытаннем: а што ўвогуле рускія войскі рабілі за тысячы кіламетраў ад Расіі ў Альпах? Тое ж, што і трошкі пазней у Рэчы Паспалітай падчас паўстання супраць расійскага самаўладдзя пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі – залівалі крывёю імкненне народаў да самастойнасці і свабоды, заганяючы іх на стагоддзі ў духоўнае і фізічнае рабства. Тое ж было і падчас нацыянальна-вызвольнага паўстання ў Польшчы, Літве і Беларусі ў 1830–1831 гг., падчас паўстання Кастуся Каліноўскага ў 1863–1864 гадах.

Бальшавікі, якія захапілі ўладу ў 1917-м і працягнулі рускую экспансію пад новым ідэалагічным “прыкрыццём” у выглядзе крывавых антычалавечых ідэй камуна-фашызму, распаўсюдзілі панаванне “рускага свету” да нябачных раней памераў. Любыя сумневы (не кажу ўжо пра рэальны супраціў) караліся самым жорсткім чынам. Пад сякеру маскоўска-бальшавіцкага тэрору траплялі не толькі асобы, слаі і класы грамадства, але нават і цэлыя народы! Культ “цара – прызначэнца Божага” ў выглядзе Сталіна стаў новай эрзац-рэлігіяй. Але ў той жа час і заклаў падмурак для немінучага краху сістэмы, якая магла існаваць толькі ў рэжыме мабілізацыі і рэпрэсій. Распад Савецкага Саюза прывёў да стварэння новых суверэнных дзяржаў, але новая Расія па-ранейшаму не лічыць іх РОЎНЫМІ сабе суб’ектамі міжнародных адносін. Адкрыта заяўлена і прынята да распаўсюджвання ўсё тая ж ідэя “рускага свету”, а Пуцін нават перасягнуў у экспансіянісцкім запале СССР, заявіўшы, што *“Расія заканчваецца там, дзе гучыць руская мова”.*

Аснова рускай агрэсіі – падрыхтоўка прарасійскай “пятай калоны”

Расійска-ўкраінская вайна, якая сабрала крывавае жніво ў Данецку і Луганску, яшчэ раз вельмі выразна падкрэсліла тое, на чым сучасная Расія будуе стратэгію ўварвання і падпарадкавання не згодных з яе агрэсіўнай палітыкай дзяржаў-суседзяў. Галоўнае на сёння – гэта не колькасць танкаў і гармат і не працэнт укамплектаванасці часцей поўнай баявой гатоўнасці.

Аснова з асноў – прамыўка мазгоў праз разнастайныя і разгалінаваныя на абшарах былога СССР расійскія СМІ, перш за ўсё тэлебачанне. Менавіта расійскія СМІ праклавалі і яшчэ працягваюць праклаваць вайну ва Украіне, убіваючы ў галовы спажыўцам тэлепрадукту тэзіс аб “кіеўскіх нацыстах”, “нелюдзях і правасеках”, забіваць якіх – гэта ледзь не “гонар для рускага патрыёта”. Ствараюцца сюжэты і карцінкі такога ўзроўню лжывасці, што прыходзіць час голасна казаць пра неабходнасць крымінальнага пераследу так званых “журналістаў”, як асоб, якія свядома распальваюць агрэсіўную вайну і нацыянальную варожасць.

Другі вельмі важны пункт – гэта стварэнне і падтрымка так званых “патрыятычных рускіх” арганізацый з ліку грамадзян той краіны, дзе яны павінны працаваць. Беларусь у гэтым плане выглядае найбольш безабароннай. Бо сам палітычны рэжым, які знаходзіцца ва ўладзе вось ужо 20 год, узнік менавіта на глебе той самай шавіністычнай антыбеларускай ідэалогіі, якая больш за два стагоддзі (пачынаючы з 1795 г. – з апошняга падзелу Рэчы Паспалітай) пануе на нашай тэрыторыі. Акрамя таго, рэжым Лукашэнкі самім сваім існаваннем у многім абавязаны спецаперацыі расійскіх спецслужбаў (узгадайце падзеі лістапада 1996 г. і “мірную” місію Чарнамырдзіна і Строева). Гэтая “родавая траўма” і амаль поўная эканамічная залежнасць ад Расіі ствараюць надзвычай прыязныя ўмовы для адносна спакойнага і незаўважнага (у адрозненне ад Украіны) паглынання. Ці ж можа нас не насцярожваць заява Пуціна пра “ўваход (Беларусі. – **Рэд.**) шасцю абласцямі ў Расійскую Федэрацыю”?

Сіл, якія змаглі б эфектыўна супрацьстаяць гэтаму паглынанню, у Беларусі, на мой погляд, фактычна няма. Больш за тое, немалая колькасць сябраў апазіцыйных структур ментальна стаіць на баку “рускага свету” і не лічыць Беларусь самадастатковай суверэннай дзяржавай. Нацыянальныя каштоўнасці для іх не проста пусты гук, яны іх абсалютна не ўспрымаюць і лічаць варожымі. І сёння ў такой фальшывай апазіцыі ёсць людзі, якія да хрыпаты абараняюць і падтрымліваюць данецкіх і луганскіх прарасійскіх тэрарыстаў, хаця існуюць сотні дакументальна пацверджаных фактаў іх злачынстваў.

Ці ёсць выйсце?

Кожны, хто прачытае мае сціплыя развагі, можа запытацца: ну, паставіў “дыягназ” (гэта мы ўсе любім і ўмеем рабіць), а як “хваробу” вылечыць?

Рэцэпт тут можа быць толькі адзін – просты і складаны адначасова.

Усе, хто лічыць сябе прыхільнікам незалежнай і суверэннай Беларусі, павінны ў цэнтр сваёй дзейнасці пакласці нацыянальную праблематыку. Без умацавання нацыянальнай свядомасці, адраджэння гістарычнай справядлівасці, аднаўлення ў дзяржаве пазіцый беларускай мовы, без фарміравання грамадзянскай супольнасці, без замацавання выразна акрэсленага індыкатара “свой – чужы”, без дэмакратычных рэформаў ва ўсіх сферах жыцця Беларусь як рэальна суверэнная дзяржава нават у бліжэйшай перспектыве не мае ніякіх шанцаў на захаванне.

Усе апошнія гады наша ўлада бурыла нацыянальны фундамент дзяржавы (мову, культуру, гісторыю). Такога не было і няма ні ў адной краіне былога СССР. Так, з дэмакратыяй і правамі чалавека праблемы ёсць шмат дзе (і нашмат больш, чым у нас), але нідзе нацыянальная мова, свядомасць і гісторыя не выкідваліся на перыферыю і не спазналі рэпрэсій і пераследу. Зусім наадварот. Ад краін Балтыі на захадзе і да Туркменіі на ўсходзе нацыянальны чыннік быў закладзены ў аснову дзяржаўнасці, стаў яе галоўным элементам. І гэта гарантуе захаванне нацыі і дзяржавы.

Улады ж Беларусі праз 20 гадоў русіфікацыі і прапаганды на аснове пастулатаў тыпу “рускія са знакам якасці” самі стварылі і замацавалі ўмовы для, можна сказаць, самаліквідацыі дзяржавы. Каб спыніць гэты ганебны працэс, трэба, паўтаруся яшчэ раз, паслядоўна і мэтанакіравана арыентавацца ўсю працу на пашырэнне і ўмацаванне нацыянальных каштоўнасцяў. А ў адносінах да Расіі выбудоўваць у першую чаргу прагматычныя адносіны, а не зазіраць у рот крамлёўскім імперцам.

Трэба раз і назаўсёды зразумець, што Расія – такі ж эканамічны партнёр, як і многія іншыя. Адсюль і трэба “танчыць”, пазбаўляючыся сантыментаў і саўковых забабонаў. Час развязвання “брацкіх саплей” на “славянскіх базарах” дзеля дармавой нафты і газу скончыўся. Не зразумеем гэтага – страцім і краіну, і дзяржаву.

З павагай –
Дзяніс РАБЯНОК,
актывіст Аб’яднанай грамадзянскай партыі.
г.Калінкавічы.

СІТУАЦЫЯ

Абы адрапартаваць!

Праблема, пра якую пішу, можа, некаму падасца дробнай, але, як па мне, дык у гэтай сітуацыі яскрава адлюстроўваецца стаўленне чыноўнікаў да людзей.

Як вядома, у Мінску адмянілі шэраг трамвайных маршрутаў. Ля чыгуначнага вакзала будуюць пераход для трэцяй лініі метро, і трамваям на гэты час хадзіць няма як. Цалкам зразумелая сітуацыя, цалкам зразумелая прычына адмены маршрутаў. І, здавалася б, па трамвайным маршруце гарадскія ўлады павінны былі б пусціць маршрутныя аўтобусы. Не парожнімі ж хадзілі трамваі! Людзі ездзілі па гэтых маршрутах, ды яшчэ як!

Нават аб’явы былі, што замест трамваяў пусцяць аўтобусы. Пусцілі... Толькі замест усіх адмененых трамвайных маршрутаў адзін аўтобусны – ад плошчы Змітрака Бядулі да д/с “Дружная”. Усе ўяўляюць, дзе плошча Змітрака Бядулі? Цэнтр Мінска, раён плошчы Перамогі, Вайсковых могілак.

А адменены трамвайны маршрут №1 ехаў на вакзал ажно з Зялёнага Лугу. Маршрут №4 – ад станцыі “Возера”. Маршрут №7 – з Серабранкі. Мінімум трэцюю частку горада закранула адмена трамвайных маршрутаў, а наўзамен – насмешка нейкая, працягласцю пару прыпынкаў. Затое чыноўнікі могуць адрапартаваць: “Мы забяспечылі! Мы паклапаціліся!..”

І так, на жаль, у нашай дзяржаве шмат што робіцца “абы адрапартаваць”. А на самай справе нешта зрабілі дзеля галачкі, зручна людзям ці не зручна, гэта нікога не цікавіць.

Мікалай ПАНЬКОЎСКІ.
Мінск.

ПРОШУ СЛОВА!

Что, о нас забыли?

Я получаю «Народную Волю» уже шесть лет. С интересом читаю каждый номер. Вот 3 февраля в одном из материалов были напечатаны те вопросы, которые инициативная группа по возможному проведению так называемого народного референдума хотела бы вынести на голосование общественности. Под пятью я готов поставить подпись хоть сегодня, а вот шестой меня удивил. В нем говорится о компенсации вкладов, обесцененных в 2011 году. А где те вклады, которые население потеряло в 1991 году? Или наше, старшее, поколение уже списали со счетов? Хоть нас с каждым днем становится все меньше и меньше, но не надо забывать, что кое-кто еще жив. Если власть о нас забыла, то ей нужно напомнить через тот же возможный референдум.

Л.И.ФЕДОРИНЧИК.
Минск.

НЕЛЬЗЯ МОЛЧАТЬ!

Заглядывают в рот...

За последние годы в Кричеве закрыты десятки предприятий и организаций. Многие люди потеряли работу. И сейчас трудоустроиться – проблема из проблем.

Не это ли должно волновать редактора и журналистов районной газеты «Кричевская жизнь»? Но, считай, на всех страницах издания хвальба и лакировка действительности. Где анализ ситуации, где критика в адрес виновных? Проще всего заглядывать в рот власть имущим...

Несколько месяцев назад «Прямую линию» с могилевчанами проводила министр информации Лилия Ананич. Ей бы заглянуть в Кричев, взять в руки подшивку райгазеты и посчитать, сколько печатается в ней фотографий предрайисполкома В.Сысоева. Не обычный руководитель, а фотозвезда!

В Могилевской области, на мой взгляд, есть одна газета, журналисты которой не боятся говорить правду. Это «Вечерний Могилев». А ведь сколько раз А.Г.Лукашенко твердил, что местная пресса должна быть зубастой, не давать спуску чиновникам, которые спят в шапку, как можно чаще вскрывать недостатки, писать о том, что волнует простых людей!

Валерий БЫСОВ,
ветеран труда.
г.Кричев.

От «Народной Воли»

Ради справедливости скажем: есть в Могилевской области еще одна газета, которая не боится писать правду. Это «Вольный город». Несмотря на маленький тираж, это частное издание вот уже много лет не дает покоя чинушам целого региона.

Поучиться бы у «Вольного города» всем государственным райгазетам Могилевщины!

Народная Воля http://www.nv-online.info 17 ЛЮТАГА 2015 г.

СВЕТСКАЯ ХРОНИКА

Когда спит Меркель?

Изнурительный рабочий график германского канцлера в последние дни вызвал у соотечественников вопросы: когда же она спит и как выдерживает подобный ритм?

В четверг 5 февраля Ангела Меркель встречалась с президентом Украины Петром Порошенко в Киеве. В пятницу провела переговоры с премьер-министром Ирака и в тот же день вылетела в Москву к российскому президенту Владимиру Путину. На следующий день выступила с важной речью на Мюнхенской конференции по безопасности. С воскресенья по вторник находилась с визитами в Вашингтоне и Оттаве. В первой половине дня в среду участвовала в похоронах бывшего президента Германии Рихарда фон Вайцзеккера, а вечером была уже в Минске, где ночь напролет продолжался переговорный марафон в формате «нормандской четверки» по ситуации вокруг Донбасса, затем без перерыва отправилась на саммит ЕС по греческому долгу в Брюсселе.

После такой недели самый крепкий человек должен валиться с ног, а 60-летний канцлер не показывает никаких признаков усталости, изумляется немецкий еженедельник «Фокус».

В чем секрет?

Сотрудники аппарата Меркель, опрошенные изданием на условиях анонимности, сказали, что она «очень стойкая» и что «ее способность концентрироваться тем выше, чем серьезнее вызов».

Корреспондент газеты «Бильд» Ральф Шулер, несколько лет сопровождавший «самую влиятельную женщину мира» в зарубежных поездках, предлагает свое объяснение ее фантастической выносливости: канцлер старается совершать дальние перелеты по ночам, на борту своего самолета спит в удобной постели и, естественно, потом чувствует себя бодрее, чем журналисты и охрана, которые сидят в обычных креслах эконом-класса в заднем салоне.

Сама Меркель в одном из редких интервью, где она согласилась ответить на вопросы личного свойства, сказала, что умеет спать впрок «как верблюд»: легко переносит недосып в течение рабочей недели и компенсирует его на выходных.

Считается, что примерно 1% взрослых людей, к числу которых относились, в частности, Наполеон и Маргарет Тэтчер, как и Меркель, славившаяся неутомимостью, способны довольствоваться четырьмя часами сна в сутки.

Известно, что сотрудники Наполеона порой засыпали на его совещаниях.

Уинстон Черчилль, напротив, даже во время войны имел обыкновение спать не только ночью, но и после обеда, разрешив будить себя в единственном случае: если начнется вторжение нацистов на Британские острова.

У НИХ

Для отпрысков миллионеров

О самой дорогой школе-интернате в мире

Обучение в самой дорогой школе в мире, швейцарской Institut Le Rosey, стоит порядка 107 тысяч евро в год. Среди учеников – дети шейхов, королей, рок-звезд и голливудских знаменитостей. В 2015 году заведению стукнуло 135 лет, по случаю чего англоязычные СМИ в очередной раз подготовили репортажи о школе, ее порядках и учениках.

Le Rosey – это почти Хогвартс: на территории школы, расположенной на берегу Женевского озера в кантоне Во, есть настоящий средневековый замок XIV столетия. Сама школа была основана в 1880 году. Позднее открылся дополнительный кампус в Гштааде, где ученики живут с января по март. Здесь ученики летом осваивают парусный спорт на Женевском озере, а зимой – горные лыжи и сноуборд. В холодное время года занятия заканчиваются к полудню, так что можно кататься до самых сумерек.

Образовательная философия Le Rosey – то, что в Гарварде называют «разносторонней эрудированностью». А именно: академическое образование, эстетическое развитие и хорошая физическая форма.

По выбору ученика обучение может идти на английском или французском языке. В классе не более десяти учеников. Соотношение учеников и преподавателей – пять к одному.

В Le Rosey есть SPA-центр, конюшня, концертный зал на тысячу мест и футбольное поле. Также имеется собственная яхта. Для поступающих в школу предусмотрены вступительные экзамены и собеседование, конкурс – четыре человека на место. В Le Rosey любят подчеркивать, что это не просто школа для «денежных мешков»: если ребенок не блещет способностями и не склонен к наукам, его не возьмут.

Le Rosey – школа-пансион. Учащиеся живут здесь постоянно, уезжая домой лишь на каникулы. В школе учатся дети со всего мира. Это примерно 400 человек из 63 стран в возрасте от 7 до 18 лет. Национальный состав хорошо иллюстрирует изменения, происходившие в последние десятилетия в мировой экономике. В 1950-х и 1960-х годах большинство учеников было из США, Италии, Греции, в 1970-х годах – из арабских стран, в 1980-х – из Японии и Кореи, а в 1990-х – из России.

Говорят, в лихие 90-е дети российских олигархов составляли треть всех студентов и устраивали «террор» в отношении других учеников. В результате одна семья не из России даже была вынуждена забрать своего ребенка. Теперь в школе действует десятипроцентная квота на количество учеников одной национальности, что сводит к минимуму риск любого доминирования.

«В 1950-х, когда я впервые попал сюда, Le Rosey была совсем другой. На королевских отпрысков и шейхов смотрели сверху вниз, школа была преимущественно американской», – говорит живущий в Гштааде Таки Теодоракопулос, колумнист издания Spectator. Потом, по его словам, все постепенно переменилось.

«Я видела, как вертолет с учеником из России приземлился прямо на футбольном поле. Меня шокировала такая демонстрация богатства, – вспоминает Аннабел Джуэрс, работавшая в Le Rosey в 2008 году. – Это очень отличалось от поведения учеников в типичной английской школе-интернате. Один ученик даже ходил в джемпере с надписью “I AM RICH”. Мне вообще показалось, что мальчикам сильнее, чем девочкам, хотелось подчеркнуть свое благосостояние».

Вопрос снобизма – головная боль для директора Майкла Грэя. Он уверяет, что никто из нынешних учеников не задается и не ставит себя выше других, не меряется капиталами и общественным положением родителей.

У школы есть собственная социальная сеть. С ее помощью выпускники могут пообщаться друг с другом, познакомиться с учениками других лет, наладить отношения, а там – кто знает... Впрочем, уверяет Джуэрс, многие успевают найти себе пару задолго до выпускного.

Юлия ВЕРБИ.

ТАЙНЫ ИСТОРИИ

Беларусь, как известно, больше всех пострадала от последствий аварии на Чернобыльской АЭС. «Мирный атом» оказался настолько небезопасным, что в нашей стране эта тема находится фактически под запретом. Строится АЭС, людей уверяют в том, что все будет хорошо, все будет под контролем. Но, как выясняется, и в Чернобыле все было под контролем...

В предчувствии Чернобыля

Как свидетельствуют архивы, КГБ не раз предупреждал о грядущей катастрофе.

21 февраля 1979 года председатель Комитета госбезопасности Юрий Андропов доложил в ЦК КПСС, что, *«по имеющимся в КГБ СССР данным, на отдельных участках строительства второго блока Чернобыльской атомной электростанции имеют место факты отступления от проектов, а также нарушения технологии ведения строительных и монтажных работ».*

В частности, колонны каркаса машинного зала *«смонтированы с отклонением от разбивочных осей до 100 мм»,* между колоннами *«в отдельных местах отсутствуют горизонтальные связи»,* стеновые панели *«уложены с отклонением от осей до 150 мм»,* а сама *«раскладка плит покрытия произведена с отступлением от предписания авторского надзора»,* подкрановые пути имеют большие перепады по высоте и *«местами наклонены до 8 градусов», «во многих местах повреждена вертикальная гидроизоляция»,* что может привести *«к радиоактивному заражению окружающей среды».*

Еще говорилось, что *«бетонный завод работает неритмично, качество его продукции низкое»,* а при укладке бетона *«допущены перерывы в бетонировании, что привело к образованию раковин и расслоению фундамента».*

До Чернобыльской катастрофы оставалось чуть больше семи лет...

Изложенные факты к числу из ряда вон выходящих не отнести: подобное разгильдяйство было весьма характерно для советской стройиндустрии. Но с чего внимание председателя КГБ привлек вопрос, казалось бы, рутинный? Тем паче, документ практически слово в слово повторял докладную записку председателя украинского КГБ Виталия Федорчука («О нарушениях в строительстве Чернобыльской АЭС») в ЦК Компартии Украины от 17 января 1979 года.

Разумеется, не проблема разбивочных осей на АЭС тревожила хозяина Лубянки, а лишь возможность усилить свои аппаратные позиции, ослабив их у члена Политбюро, первого секретаря ЦК КП Украины Владимира Щербицкого – одного из его возможных соперников в невидимой схватке за пока еще не вакантный кремлевский трон. Можно ли было упустить удобный момент для заброса на самый верх бумаги, что в хозяйстве тов.Щербицкого не все так ладно? Тем паче провал «имел место быть».

В 2010 году Служба безопасности Украины (СБУ) рассекретила подборку документов относительно аварии на Чернобыльской АЭС. Среди них – датированное аккурат тем же 21 февраля 1979 года спецсообщение начальника управления КГБ УССР по г.Киеву и Киевской области «Об аварийной остановке 1-го энергоблока Чернобыльской атомной электростанции». *«По поступившим 19 февраля с.г. в УКГБ данным,* – гласил документ, – *18 февраля в 23 час. 40 мин. на Чернобыльской атомной электростанции путем срабатывания автоматической защиты АЗ-5 был аварийно остановлен 1-й энергоблок».*

Причиной аварии стало отключение насосов, подающих воду для охлаждения реактора, из-за попадания воздуха в гидросистему. Воздух же попал из-за технического несовершенства дренажного устройства, заложенного в проекте... Удивительное хронологическое совпадение: в один и тот же день и доклад Андропова в ЦК о непорядках на Чернобыльской АЭС, и спецсообщения об аварийной остановке энергоблока там!

Сама же подборка документов наглядно свидетельствует, что КГБ с 1971 года регулярно докладывал в высокие инстанции о непрекращающихся нарушениях при строительстве Чернобыльской АЭС, низкой квалификации строителей и персонала станции, многочисленных предпосылках к авариям и самих авариях. Так, еще в августе 1976 года УКГБ по г.Киеву и Киевской области доложило, что *«в процессе осуществления чекистских мероприятий на вновь строящейся Чернобыльской атомной электростанции <...> получены оперативные данные о невыполнении трестом «Южатомэнергострой» плановых заданий по сооружению и сдаче в эксплуатацию производственных помещений станции»,* о несвоевременной поставке заводами-поставщиками оборудования для АЭС, низком качестве строительных материалов. Например, Кураховский котельно-механический завод (Донецкая область) поставил 182 тонны сварных труб, у которых *«были обнаружены раковины и трещины, вследствие чего все трубы оказались непригодными к эксплуатации и должны были быть отправлены заводу для устранения брака в заводских условиях, о чем знали главный инженер Управления строительства Луков Н.П., директор АЭС Брюханов В.П.».*

Но все эти бракованные трубы, в нарушение норм и правил, *«были приняты под монтаж».*

Ижорский завод им.Жданова (г.Колпино Ленинградской области) поставил *«предназначенный для атомного реактора непригодный для установки напорный коллектор <...> с изгибом по оси в 30 мм»,* а *«Бучанский кирпичный завод (Киевская область) систематически поставляет строительству АЭС низкого качества облицовочную плитку и кирпич (45 единиц прочности против нормы 75)».* В том же сообщении говорилось об острой нехватке на стройке бетонщиков, каменщиков, сварщиков, отделочников и низкой инженерной подготовке среднего руководящего звена, *«что влечет за собой ухудшение качества проводимых строительно-монтажных работ и их удорожание за счет исправления допускаемых браков».*

Тогда же чекисты известили и о нарушении технологии бетонирования бака для жидких радиоактивных отходов, из-за чего его стальная облицовка деформировалась и *«через образовавшиеся <...> трещины могла произойти утечка радиоактивных отходов и заражение окружающей местности».* Сварочные работы тоже произведены с грубейшими нарушениями технологии – это могло *«привести во время эксплуатации реактора к появлению в зоне сварочных швов трещин и утечке через них радиоактивных компонентов в окружающее пространство».* Ну и всякие еще *«мелочей»* до кучи, которые могли *«привести к обрыву лестничных маршей»...*

Вскоре после этого сообщения КГБ об аварийных ситуациях на АЭС пошли косяком. Об одном уже сказано выше, а 12 марта 1981 года чекисты сообщили, что руководство Чернобыльской АЭС разводит рыбу в пруду, куда сбрасывалась зараженная радиацией вода, и продает ее *«за наличный расчет частным лицам»!* Судя по стилистике, чекистов тогда возмутила именно наглая реализация радиоактивной рыбы с рук, а не в рамках плана *«по поставке товарной рыбы для реализации населению».*

Первый серьезный звоночек прозвенел 19 апреля 1981 года, когда, судя по спецсообщению все того же Киевского УКГБ «О радиационном заражении участка санитарной зоны Чернобыльской АЭС», обнаружили, что поток трубопровод *«активных вод блока №1»* и уже заражена зона площадью до 800 квадратных метров. Зато, как с гордостью прописано в документе, *«панических слухов и негативных настроений среди работников станции и окружения не выявлено».*

Из документа того же УКГБ «О недостаточной надежности контрольно-измерительных приборов систем защиты Чернобыльской атомной электростанции» от 16 октября 1981 года следует, что с 1977-го по 1981 год на АЭС уже *«произошло 29 аварийных остановок, из них 8 по вине обслуживающего персонала, а остальные по различным техническим причинам»,* да еще практически все электрооборудование станции *«по качеству не соответствует требованиям надежности, предъявляемым к работе атомных станций, и требует доработки».* Еще документ извещал о ненадежности всех логических систем управления и защиты реакторов, собранных, оказывается, из элементов, давно снятых с производства из-за своего низкого качества; что ежегодно фиксируется *«до 20 случаев выхода из строя релейно-контакторных блоков»* – и т.д. и т.п.

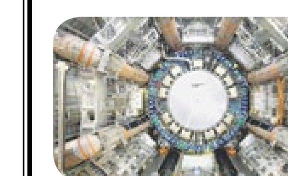
Потом громыхнуло 9 сентября 1982 года: в тот день *«при подъеме мощности реактора до 20 процентов произошел разрыв одного из 1640 технологических каналов, загруженных тепловыделяющими сборками».* Оборвалась штанга, *«на которой крепились две тепловыделяющие сборки»,* в образовавшийся разрыв из обеих сборок хлынуло топливо – двуокись урана, и произошло радиоактивное заражение самой станции и территории вокруг нее в радиусе от 5 до 14 километров! На самой АЭС заражение тогда превысило допустимую норму более чем в 13 раз, в пределах «санитарно-защитной зоны» – в 40 раз.

Из года в год сводки КГБ говорят об одном и том же: некачественное оборудование, огромное количества брака *«в сварных соединениях, которые в процессе работы энергоблоков могут привести к аварийным ситуациям»,* постоянный перегрев ряда конструкций из-за *«неэффективной работы теплоизоляции, которая разрушается под воздействием высоких температур и постоянного радиоактивного излучения»,* выявлена ненадежность всех (!) энергоблоков АЭС и предельно низкая надежность автоматики управления реактором, причем половина отказов *«происходит по вине заводов-поставщиков», «выявлены факты некачественного проектирования <...> действующих и строящихся энергоблоков станции».* Просто Хиросима какая-то! Очередная сводка КГБ о нарушениях на Чернобыльской АЭС ушла по инстанции 26 февраля 1986 года, за 68 дней до катастрофы... Которая, как свидетельствуют документы, не могла не произойти. Ведь и сам проект изначально был конструктивно сырым, так еще и слепили все чисто по-советски: тяп-ляп и абы как – халтурно, на живую нитку, из некачественных материалов, кривыми руками. Да еще и бракованная аппаратура, не говоря уже про, мягко скажем, не особо компетентный персонал. Конечно, подобные сигналы шли наверх не только по линии госбезопасности, но все они тонули в бумажном монблане аппарата ЦК КПСС: то же самое творилось везде и всюду, вразнос шла уже вся система.

Владимир ВОРОНОВ.
(«Совершенно секретно»).

ЭВРИКА!

Поиски темной материи

Ученые, работающие на Большом адронном коллайдере, предсказывают скорое открытие новых частиц, представляющих, по их словам, даже больший интерес, чем неуловимый бозон Хиггса.

Открытие Большого адронного коллайдера после переоснащения планируется в марте. Ученые предполагают впервые выявить так называемые суперсимметричные частицы, или глюино. Если они появятся в коллайдере, это станет первым непосредственным эмпирическим подтверждением существования «темной материи», которая теоретически предсказана в рамках принятой в настоящее время научным сообществом модели Вселенной.

«Мы надеемся, что находимся на пороге открытия другого мира, такого, как, например, антиматерия. Антиматерия была найдена в конце прошлого века, и, возможно, нам удастся найти суперсимметричную материю», – сказала профессор Беат Хайнеманн из научной группы Atlas.

СЛЫШАЛИ?

Итальянцы – самые лихие автомобилисты Европы

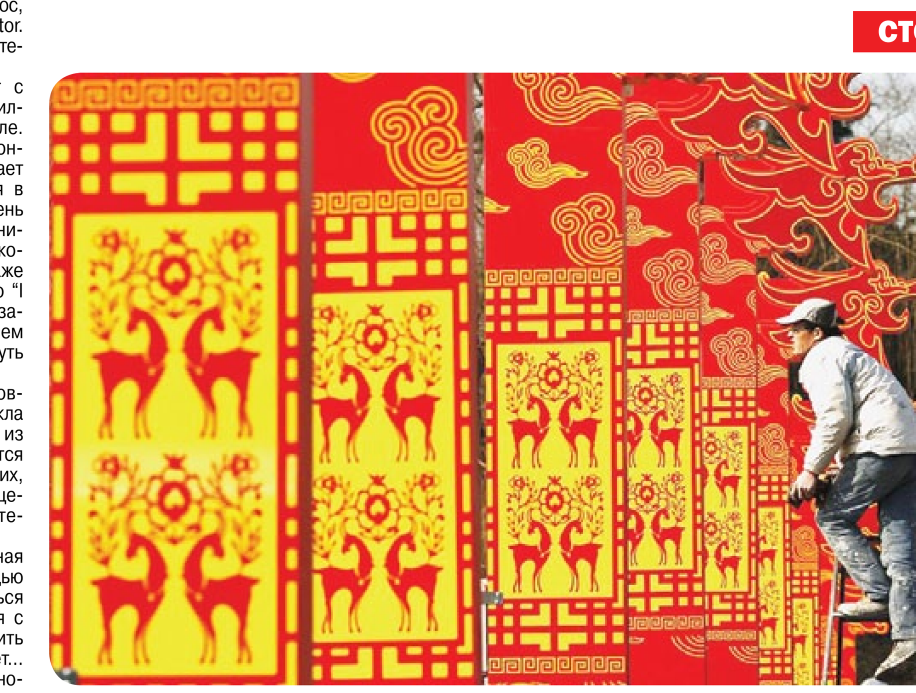
Лучше всех других европейцев соблюдают правила и чтут порядок на дорогах автомобилисты в Швеции. А вот в Италии живут самые безответственные лихачи. Так по крайней мере считают жители Западной Европы, участвовавшие в репрезентативном опросе, проведенном французским институтом изучения общественного мнения Ipsos.

Помимо шведов хорошую репутацию имеют и автолюбители из Германии. Немцы находятся на втором месте в рейтинге самых ответственных европейских водителей, сообщает информационное агентство AFP со ссылкой на исследование.

На вопрос, в какой стране автомобилисты чаще всего соблюдают правила дорожного движения, 37% участников опроса ответили «в Швеции», 27% – «в Германии», 11% назвали Великобританию и Нидерланды. Францию считают страной ответственных водителей всего 3% опрошенных. И наоборот, 31% респондентов уверены, что больше всего хаоса на дорогах создают итальянские автомобилисты, причем 58% участников опроса из Италии также назвали самих себя лихачами и самыми безответственными водителями в Европе.

Пальму первенства по части подрезаний, запрещенных обгонов и превышения скорости итальянцам уступили греки (20%). Зато они считают себя непревзойденными лидерами по части ругательств на проезжей части – 74% респондентов в Греции признали, что частенько говорят вслух за рулем все, что думают о других автомобилистах. В целом по Европе 56% водителей указали, что иногда ведут себя за рулем не совсем корректно.

СТОП-КАДР

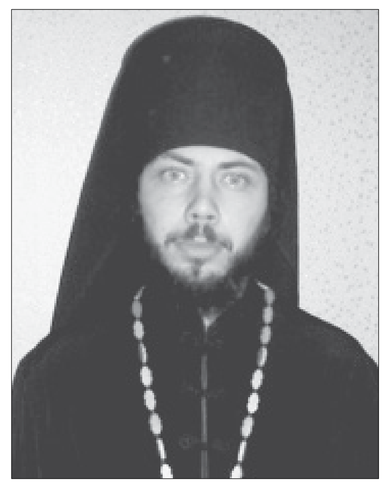

Пекін рыхтуецца да сустрэчы кітайскага Новага года. Год Казы наступіць 19 лютага.

Інданезія. “Прачнуўся” вулкан Сінабунг.

СЛЫШАЛИ?

Встретив этого "священника", звоните в милицию

«Внимание! В Беларуси действует религиозный мошенник» – новость с таким заголовком появилась на официальном портале Белорусской православной церкви.

В сообщении говорится:

«На территории Могилевской области Республики Беларусь регулярно заявляет о себе Георгий Крот (он же Александр Владимирович Соколов, он же Георгий Соколов), представляющийся «священником», «иеромонахом», «архимандритом», но не имеющий церковного рукоположения. Данное обстоятельство позволяет классифицировать деятельность этого человека как религиозное мошенничество.

Религиозная деятельность мошенника отмечена также на территории Минской области.

Мошенник Георгий Крот может представляться клириком Грузинской православной церкви, Абхазской православной церкви, Житомирской епархии Украинской православной церкви Московского патриархата и т.д. Допущение его к совершению богослужений или священнодействий непозволительно. По причине отсутствия документов, подтверждающих наличие священного сана, отношение к названной личности должно определяться 33-м Апостольским правилом: «Не принимать никого из чужих епископов, или пресвитеров, или диаконов без представительной грамоты; и когда оная предъявлена будет, да рассудят о них: и если будут проповедники благочестия, да будут приняты; если же нет, подайте им, что нужно, и в общение не принимайте их. Ибо многое бывает подложно».

16 ноября 2012 года мошенник был принят в состав раскольнического религиозного сообщества «Патриархия Российской истинно-православной катакомбной церкви», возглавляемого извержением из сана за воровство церковного имущества «патриархом Московским и Всероссийским» Венедиктом (Молчановым). Более того, в тот же день Георгий Крот был рукоположен во «епископа Минского и Полоцкого, и.о. Экзарха всея Белоруссии». Иными словами, «патриарх» Венедикт (Молчанов) принял в свою группировку не имеющего священного сана религиозного мошенника и в тот же день совершил над ним «архиерейскую» хиротонию.

11 декабря 2012 года религиозный мошенник Георгий Крот письменно отрекся от своего неканонического «архиерейства», покаялся в игнорировании всех церковных канонов и в совершении мошеннических действий. Не сдержав своего обещания, он вернулся к мошенническому образу жизни и продолжил именовать себя православным священнослужителем.

Призываем верующих быть бдительными и не доверять человеку, изображенному на опубликованной фотографии. В случае появления дополнительных сведений о мошеннической деятельности Г.Крота рекомендуем обращаться с письменным заявлением в ближайшее отделение милиции».

Губарэвіч хоча ў армію

Першы намеснік старшыні Руху "За Свабоду" выправіў сябе на ваенны службе. Юрась Губарэвіч падаў заяўку на ўдзел у праекце Ваеннай акадэміі, інфармагентства Міністэрства абароны "Ваяр" і партала Tut.by "Хачу ў армію".

Для ўдзелу ў праекце будзе адабрана дзесяць добраахвотнікаў, якія цягам двух дзён у Ваеннай акадэміі пройдуць праз армейскія фізічныя і разумовыя выпрабаванні, знаёмства з армейскай рэчаіснасцю.

Уявіць удзел у праекце могуць тыя, хто не служыў у войску. Прычым у заяўцы трэба патлумачыць – чаму. Губарэвіч на гэты конт расказаў наступнае: *"У войску не служыў, бо мяў адтэрміноўку ў сувязі з атрыманнем вышэйшай адукацыі. Скончыў Політэхнічную акадэмію ў Мінску, затым Акадэмію дзяржаўнага кіравання пры прэзідэнце Украіны ў Львове. Пасля гэтага быў абраны дэпутатам Беластоцкага гарадскога Савета".*

Дапытлівы матывы да ўдзелу ў праекце Юрась Губарэвіч патлумачыў, што хоча *"на ўласным вопыце ўпэўніцца, што з сябе ўяўляе падрыхтоўка цяперашняга беларускага войска, ці гатовы салдаты і камандзіры да абароны Беларусі ў выпадку любых формаў ваеннай агрэсіі".*

"У тым ліку з боку краін, якія прыняла лічаць сябе "братняй"", – дадае Губарэвіч.

Беларускі спецназ будуць трэніраваць у Чачні?

У чачэнскім Гудэрмесе будуецца цэнтр падрыхтоўкі спецназа. Там будуць трэніраваць байцоў спецпадраздзяленняў расійскай арміі і ўзброеных сіл іншых краін. Планую будучыню праводзіць чачэнскія інструктары.

Прэзідэнт Чачні **Рамзан Кадыраў** заявіў, што на завяршэнне будаўніцтва спатрэбіцца не больш за год: *"Як вы ведаеце, досведу ў нас хапае – вучыць будуць нашы інструктары, якія маюць за плячыма добрую практыку».*

Вядуцца папярэднія перамовы пра падрыхтоўку беларускіх і казахстанскіх байцоў. У комплексе ставяць уніакальны гаражны гарадок, дзе плануецца адпрацоўваць навыкі па вызваленні закладнікаў з любых аб'ектаў. Таксама ў цэнтры будуць магчымасці для парашутнай, горнай, лясной, водной падрыхтоўкі, планецца нават будаўніцтва аэрадынамічнай трубы.

ПО ВАШЕЙ ПРОСЬБЕ

Почему священников выгонят из моргов?

Выступлению митрополита Павла на собрании епархий Минской митрополии уделили внимание многие СМИ. Оно и понятно: настоятель православной церкви впервые заговорил о необходимости большей независимости БПЦ. Потом отказался от своих слов. И об этом тоже много писали. Но, как выясняется, митрополит Павел на том собрании говорил не только о «большой политике», но и давал разъяснения по вопросам, которые волнуют всех верующих: крещение, исповедь, отпевание… Как должно быть? Как не должно быть? Какие правила? Какие новшества ожидают нашу Церковь?

Сегодня мы, верующие, узнаем об этом в каких-то пересказах, через десятые руки, от тех, кто что-то где-то от кого-то слышал. Поэтому, если это возможно, прошу "Народную Волю" уделить внимание и этим проблемам.

Татьяна МАЛАШКО, г.Минск.

По просьбе читательницы мы внимательно изучили доклад митрополита Павла. В нем действительно есть указания, касающиеся церковной жизни и церковных правил. Чтобы это не была информация «из десятых рук», предлагаем цитаты из доклада.

Священники при моргах ведут антирелигиозную пропаганду?

«Несколько замечаний нужно сделать относительно погребения. Несмотря на соответствующее распоряжение митрополита Филарета, в Минске и не только по-прежнему родственники покойника могут «заказать» отпевание умершего в морге или в бюро ритуальных услуг. То есть людям не надо обращаться в церковь, это сделают «специалисты» вместо них. К этим моргам «прилепились» пара священников, которые, по сути, за деньги отпевают без соблюдения правил. Чтобы это не было прозвучало, нужно сказать, что постоянно в составе с дополнительных морговых под крышу ... с администрациями моргов, отпевают прямо в морге с утра до вечера, ...

... ни пространные объяснения того, насколько подобное поведение некоторых священников является хищническим и неколлегиальным. Нужно стремиться к тому, чтобы люди приносили покойников отпевать в храмы, – хотя не всегда это возможно, но об этой норме и возможности ее выполнить должны знать все обращающиеся в храмы с просьбой отпеть покойников.

Священник, который совершает отпевание в морге, может быть приравнен к человеку, ведущему антирелигиозную пропаганду...

Я, часто рассуждая на эту тему, говорю, что те люди, которые отказываются приносить покойника в храм, уже совершают над ним страшный суд. Они своим действием свидетельствуют окружающим, что этот покойник, лишенный принесения в храм близкими людьми, лишается возможности войти в Царство Божие.

Говоря о погребении усопших, я настоятельно требую прекратить продавать так называемую «освященную землю» для погребения. Освящение земли должно совершаться при каждом отпевании усопшего непосредственно. Если имеющий право на церковное погребение покойник был погребен без отпевания, то родственников нужно призвать к покаянию, если по их вине это произошло, отпеть покойника «заочно» и опять же благословить землю в процессе отпевания».

Монастырям нужны люди образованные

«Думаю, что многие из вас уже обратили внимание на то, что я отклоняю ходатайства о награждении тех, у кого нет духовного образования. Сейчас хочу еще раз особо сказать: у кого нет законченного духовного образования – пусть не ждут наград. Возможно награждение, но только посмертно.

В современном мире образование необходимо не только священнослужителям. Духовное образование должны получать ответственные епархиальные сотрудники, насельники и насельницы монастырей.

Если с образованием епархиальных сотрудников у нас дела обстоят неплохо, то над образованием специалистов от благочиний, монастырей и приходов нам предстоит еще много поработать.

Особое внимание хочу обратить на образование монашествующих. Монастыри всегда были источниками образования. Они были оплотами веры и знания, а не дремучего невежества и безделья. Быть монахом и пребывать в невежестве относительно основных библейских истин и догматов веры недопустимо! ... Игуменам и игуменьям монастырей сегодня, как никогда, следует обращать внимание на образовательный ценз поступающих в монастыри. *Предлагаю не допускать к пострижению в рясофор, а тем более в мантию тех, кто не имеет духовного образования!»*

Неправильное имя?

«Много жалоб поступает в Минское епархиальное управление от людей, которые крещены с «неправославными» именами, т.е. с именами, которые отсутствуют в наших календарных святцах. Записки с их именами просто отказываются принимать за свечными ящиками в некоторых храмах. На эту тему было соответствующее указание Патриарха. Согласно традиции Русской Православной Церкви, крестить можно только с православными именами, однако поминать человека необходимо с тем именем, с которым его крестили или приняли в Православие. Если сам человек хочет, то он может взять себе другое имя по святцам, но принуждать человека к этому и тем более отказывать ему в поминовении не следует. Крайне тяжело сегодня то священнику, которые перекрещивают крещеных православных христиан по причине того, что у них якобы «нехристианское имя». Догматически в крещении мы все получаем одно имя – христианин. Как говорит Писание, *«нет другого имени под небом, данного человекам, которым надлежало бы нам спастись»* (Деян. 4: 12). Именно этим именем представлялись на допросах многие первые христианские мученики. Оно и дается нам в купели один раз и на всю жизнь».

Крамола в церковной лавке

«Категорически воспрещена реализация литературы *любой* политической направленности, а вместе с ней и любой иной литературы, содержащей в себе информацию, напрямую не относящуюся к вероучению Церкви, ее истории и культуре. Особо следует обратить внимание на недопустимость распространения националистической и экстремистской литературы, книг патриотической тематики, изданных в других государствах или же распространяющих идеи, противоречащие Конституции Республики Беларусь (неуважение к суверенитету страны, ее целостности, правительству, культуре и пр.), а также любой другой печатной продукции, которая паразитирует на суеверных страхах, богословских заблуждениях, предрассудках и псевдонаучных идеях («чин народного покаяния», ИНН, паспорта, глобализация, телегония, призывы к бойкоту детских прививок и пр.). На церковные прилавки должна попадать только та печатная продукция, которая имеет грифы с соответствующим благословением священноначалия...

Стоит обратить внимание на иконы и сувенирную продукцию. Православному люду не должно предлагаться псевдоиконы непризнанных Церковью святых (Распутин, Шарбель, отрок Вячеслав и пр.) или же изображения с неканоническими или неправославными сюжетами (например, «Сердце Марии», щербоникаческая иконография). Не должно быть никаких «оберегов» и «талисманов». В церковной лавке не должны продаваться предметы, которые не относятся к богослужению и благочестию, ни к церковным сувенирам. Если все-таки по сомнения в аренте-менте, следует согласовывать этот вопрос с епархиальным специалистом или руководством.

В качестве примера: нельзя продавать чистящие средства под предлогом того, что только ими можно чистить иконы, или стиральные порошки под предлогом того, что только ими можно стирать церковные облачения. Так скоро дело дойдет до торговли автомобилями, как будто только на таких-то автомобилях можно ездить священнику или православному христианину на службу! ... Не должна продаваться Святая вода под названием «Святая агиасма»! Особенно возмутительны случаи бойкой продажи Крещенской воды до того времени, как она по уставу может быть освящена. Опять же, это кощунство над святыней и глумление над неграмотными людьми.

Недопустимо осуществлять продажу и распространение «освященных куличей и пасок» с понедельника Страстной седмицы. Это профанация христианского учения. Наша задача заключается не в материальном обогащении, а в проповеди Евангелия. Очень важно, чтобы люди в дни Страстной недели посетили храм Божий и прикоснулись к Божественной благодати, которая обильно действует в православных храмах».

Почему переоденут церковных продавщиц?

«Вы все уже получали мои распоряжения о том, что все полученные ранее благословения на устроение церковных магазинов и размещение ящиков для пожертвований вне церковной ограды утратили свою силу и вам нужно заново пройти перерегистрацию в установленном порядке в бухгалтерии епархиального управления.

Кроме того, был внесен ряд ограничений на деятельность церковных лавок, находящихся вне церковной ограды. Так, в частности, были запрещены сбор записок, торговля свечами, землей для погребения. За всеми этим верующим нужно обращаться в храмы непосредственно.

Также на собрании Епархиального совета было предложено запретить использовать одежду сестер милосердия не сестрам милосердия – тем, кто не имеет никакого отношения к уходу за больными. Одежда эта напоминает об одеждах ангельских, а служение сестер милосердия есть отблеск служения ангелов, явленный в непосредственном уходе за страждущими, сирыми и убогими. При всем уважении к труду церковных продавщиц нужно сказать, что это одеяние не адекватно их служению. Я считаю это предложение справедливым.

В отдельных случаях, по благословению, может быть использована одежда сестер милосердия, но только там, где все собранные средства идут на помощь больным, бедным, старикам и сиротам, а не на заплаты алтарников, не на ремонт храма и бензин настоятелю».

Тайна таинств

«Вопросы, связанные с таинствами и обрядами, универсальны. Часто одни и те же проблемы волнуют священников, проживающих в разных странах, а иногда и на разных континентах... Один из самых актуальных: как часто можно причащаться? Полагаю, что у нас нет основания отказывать в Причастии человеку на том лишь основании, что он недавно причащался. Литургия служится каждый день, а это значит, что Христос и Его Церковь каждого человека зовут к Чаше ежедневно... Однако если частое Причащение не запрещено, то это еще не значит, что оно обязательно должно быть частым. Вы, дорогие отцы, для того и поставлены на пастырское служение, чтобы, видя конкретного человека, его духовный уровень, степень его благоговения и готовности, давать конкретные пастырские советы и предписания. Тут не может быть общего подхода: одному нужно и можно чаще, а другому, возможно, хватит раза в месяц, а то и значительно реже.

Аналогичным образом обстоит дело и с подготовкой к Причастию. Традиция благочестия требует того, чтобы причащающийся накануне присутствовал на вечернем богослужении, и поддерживать эту традицию нужно обязательно. Однако нужно понимать, что далеко не всегда мы имеем право требовать ее неукоснительного исполнения, поскольку далеко не у всех прихожан получается ее исполнить по объективным причинам: работа, дети, болезнь, удаленность храмов и прочее.

Святейший Патриарх Кирилл рекомендует Исповедь перед Причастием проводить на вечернем богослужении накануне, а еще лучше – между службами, чтобы на Литургии не отвлекаться от молитвы ни священнику, ни мирянину. К сожалению, некоторые ошибочно воспринимают это как категорический запрет на Исповедь во время Литургии, что не могло не привести к соответствующим проблемам. Если человек ищет Исповеди, то ему нельзя в этом отказывать! Надо по-доброму разъяснить человеку, когда и куда ему прийти, чтобы правильно исповедоваться.

В этом контексте выглядит совершенно непонятным распоряжение некоторых священников отказывать в Исповеди и Причащении людей в праздничные дни. Это совершенно недопустимо! Евхаристия – это значит «благодарение». Это главный, центральный момент всех наших праздников! Мы должны призывать народ к Причастию в праздничные дни. Да, это дополнительный труд и дополнительная нагрузка для священников, но разве мы пришли в Церковь, чтобы почивать на лаврах?»

Реформы: это только начало

«К моменту образования новых епархий на территории Минской области насчитывалось 408 приходов, 366 храмов, 5 монастырей, 421 священник и 55 диаконов. Такое количество приходов невозможно посетить и тем более совершить богослужение в каждом даже за год. В году 52 недели, и если посещать приходы по воскресным дням (а так оно бывает чаще всего), то мне понадобилось бы как минимум четыре года только для того, чтобы просто посетить каждый приход и ничего больше! Эффективности архиерейского служения в подобной ситуации может идти речь? Епископ должен не просто «где-то быть», чтобы было кого поминать за богослужением, но и определенным образом участвовать в развитии духовной жизни на местах. Архиерей должен быть доступным не только для духовенства, но и для мирян. Он должен принимать активное участие в жизни регионов – и не только в жизни собственно церковной, но и культурной, научной и образовательной. «Доступность» – именно это ключевое слово лежит в основе Патриаршей программы разукрупнения епархий и строительства новых храмов в «шаговой доступности».

Любые изменения правильно было бы начинать с себя. Поэтому первые преобразования коснулись непосредственно Минской епархии...

Количество епархий и в перспективе количество митрополий в Беларуси, думаю, следует увеличивать в том числе и потому, что у нас имеется надежда на дальнейшее развитие Белорусского Экзархата и есть силы для того, чтобы осуществлять это развитие. Только ради примера и справки: численность населения Греции сопоставима с населением Беларуси, однако в Греции 81 епархия. Думаю, что столько епархий нам не нужно, но и епархий, в которых насчитывается по нескольку сотен приходов, сегодня быть не должно».

Подготовила Елена НОВИКОВА

БАЛЮЧАЯ ТЭМА

«Паехаў на чэмпіянат свету па хакеі і не змог не тое што патрапіць у сам будынак, а нават пераадолець межы паркоўкі...»

У Беларусі жывуць каля 19.000 інвалідаў-калясачнікаў. Па беларускіх мерках гэта насельніцтва цэлага горада. Пры гэтым толькі адзін з дзесяці інвалідаў можа сёння самастойна выйсці на вуліцу.

Пытанне архітэктурнай даступнасці актуальна не толькі для інвалідаў-калясачнікаў. Яно тычыцца таксама і бацькоў з маленькімі дзецьмі, і людзей сталага ўзросту. Ці ў стане сёння наша дзяржава забяспечыць інвалідам камфортныя ўмовы жыцця хаця б у той жа сталіцы? Намеснік старшыні Камітэта па працы і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама **Ірына ДУДКА** кажа, што тых сродкі, якія выдзяляюцца з гарадскіх ўлады, дазваляюць паступова вырашаць гэтую праблему.

– *«Будынкам прадугледжана будаўніцтва пад'ёмнікаў і пандусаў як электрычных, так і механічных. Усё гэта грошы рабіцца за кошт сродкаў мясцовага бюджэту. Часам, калі мы бачым, што ўсталяваць неабходнае абсталяванне для інвалідаў у тым доме, дзе яны жывуць, немагчыма па тэхнічных прычынах, там мы ім прапануем іншае жыллё. Так што паступова праблема будзе вырашацца»,* – адзначае чыноўніца.

Але на сённяшні дзень кватэры заменілі ўсяго толькі 11 інвалідам-калясачнікам. Зразумела, што гэта кропля ў моры.

Шмат разоў гаварылася пра тое, што беларускія гарады не прыстасаваны ні для інвалідаў-калясачнікаў, ні для мам з маленькімі дзецьмі, ні для велясіпедыстаў. То ў адным, то ў другім месцы на пераходах парушаюцца бардзюры, але ці дастаткова гэтага? Ці могуць наш інвалід, які жыве ў Мінску, без праблем наведаць лепшую гледача ці нечы клуб? Ці могуць яны патрапіць у басейн? Дзе тыя пандусы, якія былі зроблены за савецкім часам і маюць бяспечны ўхіл? ...

Ганна ШУМАК жыве ў Мазыры. Дзяўчына стала інвалідам яшчэ ў школьным узросце. З-за немагчымасці патрапіць у школьны будынак вучылася дома. Ганна кажа, што з навучаннем у ВНУ таксама ёсць праблемы. Грамадскі транспарт, па сутнасці, недасяжны – спецыяльная раскоса для інвалідаў у ўсёй гарадскай адміністрацыі ня наладжаная. У Мінску толькі адзін аўтобус і тралейбусаў дзе-ні-дзе для іх. Пра пандусы... размовы ... не ўсе будынкі ... у кожны будынак можна патрапіць на калясцы. Ганна актыўна ўключылася ў рэалізацыю праекта "Даступны горад", бо ўпэўнена, што станоўчыя вынікі можна будзе пабачыць бліжэйшым часам. "Ведаеце, калі будзе даступнае асяроддзе, то ў людзей з'явіцца жаданне жыць, працаваць і прыносіць нейкую карысць і грамадству, і сваёй сям'і, і сабе таксама», – кажа дзяўчына.

Старшыня Рэспубліканскай асацыяцыі інвалідаў-калясачнікаў **Яўген ШАЎКО** лічыць, што адных грашовых сродкаў для вырашэння праблемы недастаткова. Комплексны падыход павінен улічваць як гатоўнасць грамадства, так і разуменне з боку дзяржаўных структур.

– У нас праблема не толькі з тымі будынкамі, якія былі пабудаваны яшчэ пры СССР. Цяпер будуюцца дамы, у якіх інвалідам месца няма. Хаця б проста тэхнічныя нормы былі вытрыманы, нават гэтага хапіла б. Вось даў бы нехта больш грошай тым, хто будаваў Лядовы палац, і што? Думаеце, што той уклаў бы іх у тое, каб зрабіць будынак больш камфортным для інвалідаў? Не факт. Вось я паехаў на чэмпіянат свету па хакеі і не змог не тое што патрапіць у сам будынак, а нават пераадолець межы паркоўкі, бо наткнуўся на вялізны бардзюр. У нас павінна змяніцца стаўленне грамадства да інвалідаў. Калі самі чыноўнікі-будаўнікі навучацца разумець безбар'ернае асяроддзе, стануць разумець, што людзі з інваліднасцю такія ж, як і яны, што яны таксама маюць права і могуць карыстацца любымі аб'ектамі інфраструктуры, а не толькі бальніцамі і паліклінікамі, тады, безумоўна, пачне стварацца безбар'ернае асяроддзе.

У Мінску пад лозунгам «Зробім наш горад прыветлівым для ўсіх!» стартаваў публічны праект «Даступны горад». Яго рэалізуюць Рэспубліканская асацыяцыя інвалідаў-калясачнікаў сумесна з кампаніямі-валанцёрамі – анлайн-гіпермаркетам 21vek.by і інтэрнэт-крамай OZ.by.

У рамках праекта спецыялістаў па безбар'ерным асяроддзі рыхтуюць сярод саміх інвалідаў-калясачнікаў. Валанцёры пачалі ўжо складаць анлайн-карты тых аб'ектаў сталіцы, якія сёння даступны для фізічна аслабленых асоб, а гэта і крамы, і аптэкі, і банкі, і кавярні.

Праект «Даступны горад» выкарыстоўвае адносна новы для Беларусі трэнд – карпаратыўнае валанцёрства. Да групы ў любы момант могуць далучыцца любая кампанія ці асобны чалавек. Гэта можа кожны з нас.

Любоў ЛУНЁВА.

З-ПАД ПЯРА

Напаўзабытая паэма Якуба Коласа выйшла кнігай

Колас Я. На шляхах волі: паэма / прадм. М.І.Мушынскага. Мінск: Мастацкая літаратура, 2014. 270 с.

Леташняя круглая дата пачатку Першай сусветнай вайны каталізавала ўвагу да яе з боку гісторыкаў і літаратараў, вынікам чаго сталі выданні, якіх яшчэ сто гадоў не было б. Увагу, аднак, звернем не на новыя работы.

Паэма Якуба Коласа "На шляхах волі" па сённяшні час незаслужана застаецца па-за ўвагай і грамадскасці, і даследчыкаў. Як сведчанне таму дастаткова прывесці адзін факт: твор ніколі не выходзіў асобным выданнем. Канечне, яго змяшчэнне ў Зборы твораў робіць даступным паэму для шырокай аўдыторыі. Але далёка не для ўсіх аматараў класіка. Прынамсі, апошні акадэмічны 20-томнік да шматлікіх сельскіх бібліятэк не дайшоў.

Між тым гэты вершаваны раман (такое жанравае азначэнне апраўдана) варты яго размяшчэння побач з такімі пярлінамі айчыннага прыгожага пісьменства, як "Новая зямля" і "Сымон-музыка". Як і названыя паэмы, "На шляхах волі" мае аўтабіяграфічны характар: галоўны герой – прапаршчык Дзяжа – бярэ ўдзел у падзеях Першай сусветнай вайны, як і прапаршчык Канстанцін Міцкевіч (Якуб Колас). Такое супадзенне наводзіць на думку, што ў перажываннях літаратурнага персанажа, яго асэнсаванні ўбачанага адбіваюцца пачуцці і думкі аўтара. А значыць, паэма мае і пэўную дакументальнасць.

"Асабіста ўбачанае і перажытае ім (Якубам Коласам. – ***А.Т.***) стала гарантам праўдзівага адлюстравання, а талент забяспечыў высокі ўзровень мастацкай дасканаласці твора", – піша ў прадмове да выдання вядучы на сённяшні час коласазнаўца Міхась Мушынскі (с.5). Дарэчы, ён упэўнена сцвярджае, што твор заслугоўвае быць успрынятым і ў якасці крыніцы для гістарычных даследаванняў. Наяўнасць вялікай долі суб'ектывізму тут не перашкода, бо без яго нельга было б ажыццявіць "вівісекцыю" псіхікі героя.

Чытач, які ведае Коласа толькі па школьнай праграме, мае адкрыць для сябе яшчэ адну грань таленту класіка. Мацней, чым у якім іншым Коласавым творы, гучаць ноты экзістэнцыялізму. Гэта паказчык таго, што маладая беларуская літаратура развівалася ў кантэксце еўрапейскай (тут вельмі дарэчы ўспомніць і творы Максіма Гарэцкага). Прычым рэакцыя на пагранічныя сітуацыі галоўнага героя не схематычная, а складаная сваёй неадназначнасцю. Герой хістаецца ад меркаванняў, якія можна назваць узвышанымі, да цалкам адваротных, як можна расцаніць дэзерцірства. Разам з тым Дзяжа мае натуру цэльную, жыццёвую пазіцыю цвёрдую. Яго ваганні – гэта, хутчэй, паказчык розуму і тонкай душэўнай арганізацыі.

Лічыцца, што паэма "На шляхах волі" засталася незавершанай. Перашкодзіла трывожная атмасфера 1930-х гадоў, калі татальна панавала сацыяльная рэгламентацыя. Пад яе, здраджваючы мастацкай і жыццёвай праўдзе, аўтар не прагнуўся. Але і на рызыку дапісвання не пайшоў. Што казаць: у сярэдзіне 1920-х прымусілі "Сымона-музыку" перарабіць, а яшчэ трохі пазней збольшага асудзіць "Новую зямлю"! Аднак якраз у такім падыходзе да стварэння паэмы "На шляхах волі" падкрэсліваецца яе мастацкая вартасць. Інакш, напэўна, гэтак не радаваўся б 89-гадовы сын Коласа Міхась Канстанцінавіч выхаду твора асобным выданнем. Інакш паэму маглі б увогуле сёння не дастаць на свет Божы. Аднак – дасталі. Чытайце...

З прэтэнзіяй на бестселер

Ахроменка У.І. Музы і свінні. Мінск: Ковчег, 2014. 218 с.

У сацыяльнай сетцы пра новую кнігу Уладзіслава Ахроменкі кімсьці было сказана, што ён выдаў чарговы бестселер. Сапраўды, толькі да такой планкі трэба імкнуцца пісьменніку, які творыць у вострасюжэтных, камерцыйна запатрабаваных жанрах: дэтэктыў, трылер, альтэрнатыўная гісторыя.

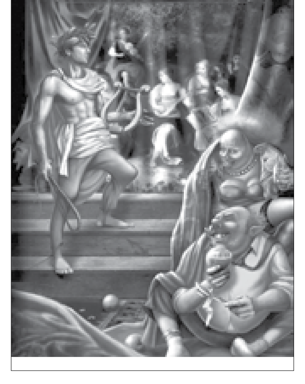
Аўтар, што праўда, нібыта калісьці прызнаўся: расказаныя ім гісторыі мелі месца ў рэчаіснасці, і нават ён сам быў іх сведкам. Але наколькі сюжэты сапраўды ўзяты з жыцця, аўтар агаворваецца напрыканцы аднаго апаве   ду: "...Усё гэта – адна і тая ж гісторыя, перакручаная вайсковымі фальклярыстамі і алкагольнай свядомасцю няўдзячных спадкаемцаў" (с. 177). Думаецца, апаведы У.Ахроменкі можна аднесці хутчэй да гістарычных анекдотаў. Толькі разгорнутых. Галоўнае – захавана нечаканая кульмінацыя.

Як і разгортванне дзеяў, гладкапіс гэтага аўтара вельмі дынамічны. Стыль – з дамешкам вулічнага слэнгу і нават больш радыкальных моўных сродкаў (асабліва ў апаведах пра бліжэйшыя да нас часы). Аказваецца, беларуская моўная стыхія можа быць і такой:

"– І ты не пагадзіўся? Шкада. У мяне адным далба... ам было б менш, – цэдзіць маёр. – Ты хоць ведаеш, каго ты затрымаў? Футбольнага заўзятара з Галандыі, іх там цэлы вагон, з Масквы ў Амстэрдам вярталіся. Іхні "Аякс" заўчора маскоўкаму "Спартаку" прайграў, вось яны з роспачы і бухалі ўсю дарогу. Бухло скончылася, выправілі ганца з грашыма, каб памяняў і яшчэ прыкупіў. Ён у цябе і пытаўся, дзе на вакзале абменка" (с. 181).

Але часам аўтар, разглядаючы ранейшыя часы, прымяняе элементы сучаснай лексічнай рэчаіснасці, што бачыцца не зусім карэктным.

Уражвае вобразнасць мастака. Прычым у кожнай анекдатычнай навеле. Асабліва каларытна выпісваюцца сілавікі і прыўладнікі. Але цытаваць не будзем, каб не наклікаць непатрэбных наступстваў. Сродкамі метафорыкі літаральна праз некалькі дакладных мазкоў

ствараюцца партрэты і характары герояў: "Выглядаў той стукач панура, бы кастрычніцкая слота: зацёрты пінжачок з абвіслымі гузікамі, бляклыя вочкі пад залатымі акулярамі і поціск рукі, падобны да дотыку кажана ў сутарэнні. Звычайны эрзац-інтэлігент з музычным ухілам..." (с. 37).

Дарэчы, і назва кнігі часткова звязана з тымі людзьмі. Канечне, не ў першай сваёй частцы. Бо пад "музамі" маюцца на ўвазе багіні розных мастацтваў – гісторыі, паэзіі, танцаў і іншых. Да кожнай навелы якраз і мае дачыненне пэўнае мастацтва. Сэнс другой часткі назвы найбольш відавочна закладзены ў апаведзе "Як беларускія камітэтчыкі ладзілі ў падшэфнай школе ранішнік".

Багацце іроніі, чым характарызуецца кожны з твораў кнігі, стварае ўражанне лёгкасці іх стварэння. Але гэты эфект падманлівы. Сам аўтар кажа: "Не магу скласці нейкі рэйтынг ці дыяграму: што цяжэй, што прасцей. Калі ставіш за мэту распавесці нейкую займальную гісторыю, якую трэба ўпляжыць у 10–12 тысяч знакаў, з адпаведнай інтанацыяй, характарнымі персанажамі і навелістычнай канцоўкай – усё па-свойму цяжка!" Таму пісьменніку трэба вельмі дзякаваць за вялікі аб'ём зробленай працы, галоўны вынік якой заключаецца ў тым, што кніга чытаецца на адным дыханні – як адзін суцэльны твор. "Я чытаў новую кнігу Уладзіслава Ахроменкі «Музы і свінні» ў вільнюскім аўтобусе. На Гудагаі зайшла беларуская памежніца – збіраць пашпарты. А ў кнізе якраз быў той самы эпізод – пра сваячку Жака Іва Кусто, бабулю з Лынтупаў, якой ён адпісаў значную долю сваёй маёмаснай спадчыны. І вось я сачыў вачамі за рухам памежніцы па салоне, але тэкст «забіраў», было не адарвацца", – хіба патрэбна лепшая характарыстыка, чым тая, што даў у блогу Віктар Марціновіч – аўтар, ад твораў якога, калі верыць чатырохзначналічбавай статыстыцы распаўсюджвання яго "Мовы", чытачы таксама не могуць адарвацца!

Разам з тым чытанне "Муз і свінняў" выклікае не толькі, а часам нават і не столькі смешачкі. За імі дзе больш, дзе менш праглядаюцца сур'ёзныя матывы. За гарэзлівым і іранічным стылем у разгортванні сюжэта і моўных канструкцыях прыхоўваецца погляд на жыццё як на драму, расстаўляюцца сапраўдныя чалавечыя каштоўнасці. Напрыклад, аповед "Як старая з Лынтупаў адмовілася ад парыжскай спадчыны" напрыканцы выяўляе мудрасць гераіні, якая перажывае за долю свайго сваяка-эмігранта замест радасці ад нечаканага багацця:

"Увечары налівае дваюраднаму брату (сусветнавядомаму акіянолагу Кусто (!) перад яго партрэтам. – ***А.Т.***) паўнюткую чарку, прыкрывае яе шчодра пасоленай лустай хлеба і прамаўляе дакорліва:

– І чаму ж ты, браце, у нашыя Лынтупы паміраць не прыехаў?!" (с. 152).

У нашай літаратуры гэту кнігу У.Ахроменкі можна паставіць побач з многімі стылёва сугучнымі апавяданнямі Вінцэся Мудрова і показкамі з "канчаткова выпраўленай і бездакорна праўдзівай" "Гісторыі савецкай беларускай літаратуры" Кліма Маркоўкіна (псеўданім Ігара Сідарука), прысвечанай псеўдарэканструкцыі гісторыі і культуры Беларусі. Калі глянуць шырэй, дык пэўныя паралелі правядуцца з кароткай прозай расіяніна Міхаіла Велера.

Ёсць інфармацыя, што неўзабаве кніга У.Ахроменкі выйдзе і ў перакладзе на рускую мову ў Маскве. Так што прэтэнзіі на бестселерства цалкам спраўджваюцца.

Анатоль ТРАФІМЧЫК.

ПАМЯЦЬ

Наталля ДАВЫДЗЕНКА:

«Больш удзячнага чалавека, чым Рыгор Барадулін, я не сустракала»

Да 80-годдзя Рыгора Іванавіча Барадуліна выдавецтва "Кнігазбор" вядзе працу над выданнем кнігі "Дзённікі і запісы". Мы сустрэліся з рэдактарам зборніка Наталляй Давыдзенка і выслухалі яе аповед.

– Наталля Аляксееўна, вы былі ўкладальнікам шэрагу кніг Рыгора Барадуліна. Вы вялі падрыхтоўку кнігі "Паслаў бы табе душу", рэдагавалі перапіску паэта з матуляй, падбіралі неабходныя каментарыі і тлумачэнні, складалі "Вушацкі словазбор". Прыгадайце, калі ласка, якім вы памятаеце дарагога нам усім паэта ў часы працы ў выдавецтве.

– Мы працавалі разам у выдавецтве "Мастацкая літаратура" з 1970-х гадоў. Я прыйшла часова працаваць у іх рэдакцыю. Потым, калі ён стаў кіраўніком рэдакцыі, усе мае сяброўкі працавалі пад яго крылом, я пачувалася там ужо як свой чалавек. Залатыя часы нашай "Мастацкай" былі, калі рэдакцыяй кіраваў Мікалай Гаўрылавіч Ткачоў, а потым – незабыўны Міхаіл Фёдаравіч Дубянецкі. Калектыў выдавецтва быў дружны і вясёлы, мы адзначалі разам усе святы.

Калі выходзіла кніжка артыкулаў і ўспамінаў Рыгора Іванавіча "***Аратай, які пасвіць аблокі"***, я яе рэдагавала. Трэба сказаць, што Рыгор Іванавіч заўсёды са многімі раіўся. Можа, не ўсе паэты такога ўзроўню так робяць, але Рыгор Іванавіч паступаў так. Для яго ў маладыя гады эталонам густу быў Анатоль Вялюгін і яго сябра Міхась Стральцоў. Ён абавязкова раіўся з імі. Калі ён пісаў артыкул, ён абзвоньваў сваіх сяброў: Генадзя Бураўкіна, Валянціна Тараса, Васіля Сёмуху, а потым і маладзейшых – Алеся Камоцкага і іншых. З часам такая традыцыя перайшла і на мяне. "Як ты думаеш, які загаловак зрабіць? Пачытай прадмову, паглядзі артыкул", – прасіў ён. Ён прыслухоўваўся, як людзі рэагуюць. У нас былі сяброўскія адносіны ў калектыве.

У 1990-я гады ў яго з'явілася у вершах горкая нота развітання з жыццём, гэта мяне вельмі турбавала. Паэт больш задумваўся над жыццём, пісаў на біблейскія тэмы. Часам я бунтавала, калі вершы былі горкія і сумныя. Ён званіў па вечарах і казаў: "Традыцыйнае, табе на сон".

Калі Рыгор Іванавіч рабіў ужо па-за выдавецтвам кніжку "***Здубавецце",*** я спрычынілася да яе ўкладання і чытання. Так было і з кнігай ***"Калі рукаюцца душы"***, сумеснай з Васілём Уладзіміравічам Быкавым. Кожны раз знаходзілася нешта, што трэба было яму абмяркоўваць.

– Вам стала блізкай яго паэзія, вы пачалі ўважліва ставіцца да яго слоў?

– На самым пачатку маёй працы выйшла яго кніжка ***"Абсяг".*** Ён мне яе падараваў, і тое стала для мяне вялікай падзеяй. Ён раздорваў свае кніжкі пачкамі. Такім чынам у мяне сабраліся ўсе кніжкі Рыгора Іванавіча, якія выходзілі з тых часоў.

Калі ён ужо не працаваў у "Мастацкай літаратуры", там выходзіў яго чатырохтомнік вершаў, артыкулаў і ўспамінаў. Для чацвёртага тома ён прынёс мне ўпершыню карткі з "Вушацкім словазборам". Ён з дзяцінства марыў скласці вушацкі слоўнік. Працуючы над яго архівамі, блакнотамі, я знайшла запіс 1970 года. Тады ён, відаць, дрэнна сябе адчуваў і падумаў, што ніколі не паспее зрабіць слоўнік, хаця ўвесь ён быў запісаны ў блакнотах. Частка "Вушацкага словазбору" ўвайшла ў чацвёрты том.

Ужо ў апошняе дзесяцігоддзе я падштурхоўвала яго скласці кніжку з вершамі да мамы. Аднойчы ён прынёс ліст і паштоўку ад яе. Я ўзрадавалася і прапанавала: "Давайце складзём такую кніжку з лістамі і вершамі!" – "Дык маміных лістоў шмат". – "А вы іх збярыце, і мы зробім кніжку!" Прайшоў не адзін год, і вось у 2006 годзе Рыгор Іванавіч сказаў: "Я прывёз лісты".

Яны знаходзіліся ў мамінай вушацкай хаце. Лісты мяне ўразілі да такой ступені, што, калі я ўвесь матэрыял апрацавала і падрыхтавала, у мяне з'явілася ўражанне, што я зрабіла самае галоўнае ў жыцці.

Яшчэ васьмікласнікам ён адчуваў, як маме цяжка. Ужо ў тым узросце ён разумеў, што ўсё не проста так. Любоў Куліны Андрэеўны да сына была глабальная, яна аддавала яму ўсю душу і вельмі без яго сумавала, калі ён ад'ехаў на вучобу. Ён усё жыццё да апошняга лічыў, што ён ніколі не зможа цалкам аддзячыць маме. Адносіны маці і сына шмат чаму вучаць. Дзённікавыя запісы сведчаць: маме купіць таго, гэтага, першыя ганарары – ёй.

Потым я працавала далей над яго архівамі і настойвала, каб мы нешта маглі здаць у Дзяржаўны архіў. Калі я зазірнула ў сотні рабочых блакнотаў, мне захацелася скласці картатэку вершаў. Было столькі дадатковага матэрыялу! Калі мы зрабілі кніжку перапіскі з мамай, потым узнікла ідэя іншай кніжкі. Ён любоўна казаў: "Я хачу зрабіць яўрэйскую кніжку". Ён шмат перакладаў яўрэйскіх паэтаў, ён з імі сябраваў, падпісваў ім паштоўкі і эпіграмы і ўсё гэта сабраў у кніжку. Яна мела назву ***"Толькі б яўрэі былі!"***, выйшла невялічкім тыражом у 2011 годзе, усе асобнікі разышліся, засталося некалькі асобнікаў у Валянціны Міхайлаўны ў шафе. Думаю, некалі яе можна будзе перавыдаць. Туды ўвайшлі цудоўныя пераклады – слоў няма!

Я працягвала апрацоўваць блакноты. Ва ўсіх сваіх паездках на радзіму Рыгор Іванавіч запісваў фразы, звароты, каларытныя моманты. Мне стала шкада, што ўсё можа застацца ў запісах. Мы пачалі ўкладаць поўны "Вушацкі словазбор". Распрацоўвалі структуру, якая там існуе: і стравы, якія гатуюцца, і прымаўкі, і прыбабунькі, і зычэнні. Трэба было ўсё раскласці па раздзельчыках. Важна было, каб у чытача склалася ўяўленне, што ён чытае не асобныя словы, а чуе беларускую гаворку ў жывым гучанні. У трэці раздзел было сабрана тое, што паэт запісваў за мамай, што – за стрыечнай сястрой Марыяй Рыгораўнай. Пра ўсё, што думае вушацкі чалавек: і стасункі з суседзямі, і назіранні за надвор'ем, і выхаванне дзяцей, і смешныя здарэнні, вясёла-грубаватыя і колкія, – усё жыццё, як яно ёсць.

Дзякуючы Саюзу беларускіх пісьменнікаў кніжка выйшла лёгка, і Рыгор Іванавіч яе пабачыў. Ён быў задаволены кампаноўкай, ён трымаў у руках тое, што марыў зрабіць!

– Ці з лёгкасцю вы разбіралі почырк народнага паэта, часам закавырысты?

– Дарэчы, почырк у яго быў вельмі прыгожы, толькі ў

апошнія гады хваробы зрабілі яго нечытэльным. Шмат запісаў прыходзілася расшыфроўваць – паэт нешта пісаў, паклаўшы аркуш на каленкі. Васіль Уладзіміравіч Быкаў яму неяк сказаў: "Рыгор, які ты малайчына, ты ўсё запісваеш! А я толькі збіраюся". Ён запісваў усё. У кожным блакноце матэрыялаў было шмат. Ён ездзіў шмат па рэспубліках былога Саюза, рабіў накіды, пісаў нататкі. У Вушачах, калі я разбірала разам з ім паперы, мне пашчасціла знайсці ягоны дзённічак, які ён вёў у восьмым класе ў 1951 годзе на рускай мове. Там першыя вершы, якія ён пісаў сваім аднакласнікам. Калі ён толькі перайшоў на беларускую мову, у яго адбыліся свае знаходкі, ён адчуў сваё. Дзённічак аказаў на мяне асаблівае ўздзеянне і падказаў: дык гэта ж трэба абавязкова сабраць і выдаць!

Я прапанавала Рыгору Іванавічу. Ужо сёння існуе ў выдавецтве "Кнігазбор" сігнальны асобнік кнігі, якая называецца ***"Дзённікі і запісы".*** Першы выпуск ахоплівае 1951–1969 гады. Туды ўвайшлі дзённікавыя запісы, заўвагі, куды пазваніць, куды рукапіс здаваць, асобныя вершы, якія не ўваходзілі ў зборнікі.

У першым выпуску чытача чакае адкрыццё: будзе ўпершыню надрукавана яго паэма "Зацвітаюць купавы". Яна была напісана ў 1958–1959 гадах, і Рыгор Барадулін ніколі яе не друкаваў. Тэкст быў запісаны хімічным алоўкам. Відаць, нехта са старэйшых параіў не друкаваць. Паэма была прысвечана лёсу яго бацькоў, ад іх сустрэчы да таго моманту, як сын стаў студэнтам.

Зусім хутка ў кніжку 1961 года ўвайшлі паэмы "Куліна", "Бацька" і "Родная хата" на тым самым матэрыяле. Застаецца загадкай, чаму паэму параілі не друкаваць. Я ўвесь час спяшалася папытацца ў яго пра ўсе тэксты. Мы амаль паспелі з ім зняць пытанні па гэтай кніжцы. Ён хваляваўся і пытаўся: "Што, праўда цікава? "Мне заўсёды цікава кожная яго фраза, яго рыфмы.

Я рыхтую наступны праццяг "Дзённікаў і запісаў" 1970-х і 1980-х гадоў. Першы выпуск "Дзённікаў" з'явіўся дзякуючы Саюзу беларускіх пісьменнікаў і "Бацькаўшчыне". Ведаю, Сяргей Шапран збірае кнігу ўспамінаў сучаснікаў пра Рыгора Барадуліна, рупіцца і Глеб Лабадзенка.

Больш удзячнага чалавека, чым Рыгор Іванавіч, я не сустракала. Ва ўсе часы ён ніколі не стамляўся дзякаваць кожнаму чалавеку, хто хоць штосьці для яго зрабіў, і рабіў гэта вельмі шчыра!

– Наталля Аляксееўна, вы так імкнуліся зберагчы ўсе радкі паэта, можа, вы родам з блізкіх яму краёў? Адкуль вы самі, як далучыліся да літаратурнай творчасці?

– Я нарадзілася ў сям'і вайскоўцаў. Бацька мой – разанска-ўладзімірскі, а мама – з Паволжа. Я нарадзілася ў порце Ваніна на Далёкім Усходзе. Мы жылі на Урале, у Казахстане.

Я паступіла на першы курс Саратаўскага ўніверсітэта, выйшла замуж за аднакласніка (яго бацькі былі з Беларусі) і ў 1970-м перавялася ў БДУ. Я не хацела быць настаўніцай. У першы дзень, атрымаўшы дыплом, пайшла папытацца ў "Мастацкую"... На здзіўленне, мяне ўзялі, было месца ў карэктарскай. Мне вельмі хацелася акунуцца ў іншую культуру, у іншую мову. Сваю рэдактарскую прафесію я вельмі люблю. Я спасцігала яе ў выдавецтве "Мастацкая літаратура" праз кнігі, праз супрацоўнікаў і праз беларускія песні. Мне пашчасціла ў жыцці на людзей, мы з сяброўкамі часта сустракаемся і з любоўю, радасцю вымаўляем: "Мы працавалі ў залатыя часы ў "Мастацкай літаратуры"!" У часы перабудовы я працавала ў выдавецтве "Поліфакт" у Яўгена Будзінаса, потым – у Скарынаўскім цэнтры пад кіраўніцтвам шаноўнага Адама Мальдзіса, а затым перайшла ў "Беларускі кнігазбор" (зараз – "Кнігазбор"). Самыя добрыя адносіны ў мяне былі з аўтарамі, якія сталі беларускімі класікамі.

Гутарыла Эла ДЗВІНСКАЯ.

ПУБЛІЦЫСТЫЧНЫЯ ВЕРШЫ

Васіль ЖУКОВІЧ

Словы сэрца

Ты быццам блудная дачка,
Што выраклася маці...
А я ўсё верыў і чакаў:
Лад будзе ў нашай хаце.

Трывалі доўга й набылі
Гнеў майго сэрца словы:
Дзяржава блудная, калі
Да роднай прыйдзеш мовы?!

2015

Адзіная просьба да лёсу

Сумленню не хачу схлусіць:
Я рады, што не давялося
Мне шмат пра што ў цябе прасіць,
Няшчодры мой, спакойны лёсе.

Адно даводзіцца прасіць
З упартасцю неверагоднай:
Дай Бацькаўшчыне паслужыць
Абеларушанай, свабоднай!

1991

Адзіная

Ялінцы Салаўёвай прысвячаецца

Я сёння не адну хвілінку
Ўглядаўся ў твой партрэт, Ялінка,
Найболей вочы вывучаў –
У іх, прыгожых, пранікнёных,
Убачыў розум твой натхнёны,
Характар цвёрды прачытаў.

Не хочаш здрадзіць роднай мове,
Адзіная ты ў Магілёве
Сярод шматтысячнай дзятвы.
Ды не адна, Ялінка, будзеш,
Вітаюць Бацькаўшчыны людзі
Цябе і подзвіг твой жывы.

Мінецца час такі суровы
Для нашай мілагучнай мовы –
Спрыяльны, добры прыйдзе час,
І ў душах нашых будзе свята.
Ты скажаш дзякуй маме й тату
Не раз
за беларускі клас.

2014

Наіўнае пытанне

Няўжо вам не баліць, панове,
Вярхі, дзяржаўныя мужы,
Што нашай, бы дзяржаўнай, мове
Няма як вольна дыхаць, жыць?!

Няўжо ніколечкі не сорам
Вам, хто вакол руля стаіць,
Мірыцца з найцяжэйшым горам,
Яго старацца й затаіць?!

Так, гора нацыі цяжкое,
Бо дзе сустрэнецца яшчэ
Дзікунства страшнае такое,
Каб мова зводзілася ўшчэнт!

Ад цемрашальства сёння мода:
Каб мове дагадзіць чужой,
Глушыць сваю, не даць ёй ходу...
Як можна зашкурэць душой?!

А прыйдзе час – і кожнай здрадзе
Трэ' будзе ганьбу перажыць
Усім, хто, будучы ва ўладзе,
Для мовы роднай стаў чужы.

2000, 2009

Расіі

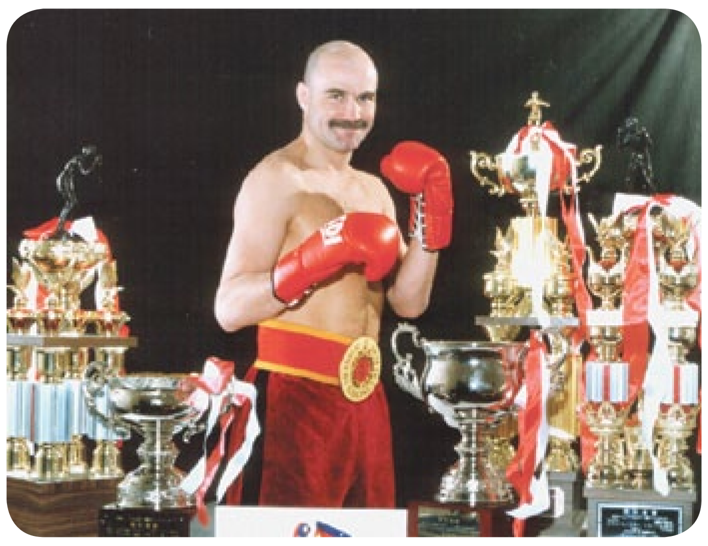
Не купайся, Расія, ў крыві
Ні ў сваёй, ні ў чужой не купайся,
Ты за зброю хутчэй не хапайся –
Мудрасць, волю сваю праяві
І ніколі душой не крыві,
У любові часцей прызнавайся
І ў любові жыві.

Ах, Расія, магу уявіць,
Як сынам тваім, дочкам баліць,
Калі сам я ўспрымаю балюча
Рэвалюцый і войнаў бяду!
Ну няўжо цябе гора не вучыць?!
Дзе адказ і калі я знайду?

Праваслаўе тваё і вайна,
Бог святы і крывы сатана
Сумяшчаюцца як жа, Расія?
Можа, зноўку распнуты Месія?
Я, Расія, хачу уявіць:
Ля магіл, цішынёю спавітых,
З пакаяннем за процьму забітых
Ты не стала купацца ў крыві.

З НАГОДЫ

Баскёры экстра-класа

Сярод аматараў бокса нярэдка ўзнікае пытанне: хто ж усё-такі быў лепшым баксёрам сучаснасці?

Некаторыя называюць **Мухамеда Алі, Джорджа Формана ці Майка Тайсана**... Хтосьці аддае перавагу іншым. Але, на мой погляд, лепшымі з лепшых можна было б назваць двух алімпійскіх чэмпіёнаў – расіяніна **Валерыя Папенчанку** і нашага земляка **Вячаслава Яноўскага** *(на фота).* Гэта на самай справе баксёры экстра-класа!

Абодвух я неаднаразова бачыў на рынгу, іх баі заўсёды вылучаліся высокай тэхнікай, неверагоднай рэакцыяй і воляй да перамогі. Адным словам, яны былі ўзорам класічнага бокса! Як вядома, на кожнай Алімпіядзе самы тэхнічны баксёр узнагароджваецца Кубкам Вэла Баркера, дык вось у Токіа яго ўладальнікам стаў менавіта Валерый Папенчанка.

У Яноўскага і Папенчанкі ў спорце было шмат агульнага, а вось лёсы склаліся па-рознаму... У хуткім часе пасля таго, як Валерый павесіў пальчаткі на цвік, ён трагічна загінуў. Гэта адбылося 15 лютага 1975 года. Было яму ўсяго 37 гадоў.

Валерый Яноўскі – заслужаны майстар спорту, чэмпіён Алімпійскіх гульняў, уладальнік Кубка свету, кавалер ордэна "Знак Пашаны".

Вось некалькі момантаў з яго жыцця...

Першым, да каго ў родным Віцебску прыйшоў пасля вяртання на радзіму з Сеула Вячаслаў, былі рабочыя завода "Мегом", дзе і пачыналася працоўная біяграфія алімпійскага чэмпіёна. Гэта хлопец ад станка. Відаць, і трэніраваўся ён, як сапраўдны працаўнік!

Вячаслаў заўсёды адкрыты і прамы. Гаворыць тое, што думае, а таму да яго было халаднаватае стаўленне з боку асобных "спартыўных дзеячаў". Ці не таму ён і пакінуў пасаду старшыні Федэрацыі бокса і сёння працуе не на радзіме, а ў Расіі?

На жаль, шмат беларускіх спартсменаў і трэнераў, якія ў свой час аддавалі краіне сваё здароўе, зараз больш патрэбны на чужыне, а не дома. Упэўнены, што справа тут нават не ў матэрыяльных прапановах з-за мяжы, а ў адсутнасці неабходнай увагі на радзіме. Але гэта ўжо тэма для асобнай размовы...

Юрый ЯСІНСКІ,
ветэран спорту, заслужаны трэнер Беларусі.

Чемпионат Беларуси по футболу-2015. Календарь игр

На прошлой неделе состоялась жеребьевка чемпионата Беларуси по футболу-2015. Предлагаем вашему вниманию календарь.

СУПЕРКУБОК
14 марта
Шахтер (Солигорск) – БАТЭ (Борисов)
КУБОК-2014/15
1/4 финала. Первые матчи
21–22 марта
Гранит (Микашевичи) – Шахтер
Белшина (Бобруйск) – Динамо (Брест)
Динамо (Минск) – Витебск
БАТЭ – Неман (Гродно)
КУБОК-2014/15
1/4 финала. Ответные матчи
4–5 апреля
Шахтер – Гранит
Динамо (Бр) – Белшина
Витебск – Динамо (Мн)
Неман – БАТЭ
ТУР 1
10–11 апреля
Гомель – Белшина
Неман – Динамо (Мн)
БАТЭ – Славия (Мозырь)
Шахтер – Слуцк
Торпедо-БелАЗ (Жодино) – Динамо (Бр)
Минск – Нафтан (Новополоцк)
Гранит – Витебск
КУБОК-2014/15
15 апреля
1/2 финала. Первые матчи
ТУР 2
18–19 апреля
Белшина – Витебск
Нафтан – Гранит
Динамо (Бр) – Минск
Слуцк – Торпедо-БелАЗ
Славия – Шахтер
Динамо (Мн) – БАТЭ
Гомель – Неман
ТУР 3
25–26 апреля
Неман – Белшина
БАТЭ – Гомель
Шахтер – Динамо (Мн)
Торпедо-БелАЗ – Славия
Минск – Слуцк
Гранит – Динамо (Бр)
Витебск – Нафтан
КУБОК-2014/15
29 апреля
1/2 финала. Ответные матчи
ТУР 4
3–4 мая
Белшина – Нафтан
Динамо (Бр) – Витебск
Слуцк – Гранит
Славия – Минск
Динамо (Мн) – Торпедо-БелАЗ
Гомель – Шахтер
Неман – БАТЭ
ТУР 5
9–10 мая
БАТЭ – Белшина
Шахтер – Неман
Торпедо-БелАЗ – Гомель
Минск – Динамо (Мн)
Гранит – Славия
Витебск – Слуцк
Нафтан – Динамо (Бр)
ТУР 6
15–17 мая
Белшина – Динамо (Бр)
Слуцк – Нафтан
Славия – Витебск
Динамо (Мн) – Гранит
Гомель – Минск
Неман – Торпедо-БелАЗ
БАТЭ – Шахтер
ТУР 7
23 мая
Шахтер – Белшина
Торпедо-БелАЗ – БАТЭ
Минск – Неман
Гранит – Гомель
Витебск – Динамо (Мн)
Нафтан – Славия
Динамо (Бр) – Слуцк
КУБОК-2014/15
24 мая
Финал
ТУР 8
29–31 мая
Белшина – Слуцк
Славия – Динамо (Бр)
Динамо (Мн) – Нафтан
Гомель – Витебск
Неман – Гранит
БАТЭ – Минск
Шахтер – Торпедо-БелАЗ
ТУР 9
4–5 июня
Торпедо-БелАЗ – Белшина
Минск – Шахтер
Гранит – БАТЭ
Витебск – Неман
Нафтан – Гомель
Динамо (Бр) – Динамо (Мн)
Слуцк – Славия
ТУР 10
17–18 июня
Белшина – Славия
Динамо (Мн) – Слуцк
Гомель – Динамо (Бр)
Неман – Нафтан
БАТЭ – Витебск
Шахтер – Гранит
Торпедо-БелАЗ – Минск
ТУР 11
21–22 июня
Минск – Белшина
Гранит – Торпедо-БелАЗ
Витебск – Шахтер
Нафтан – БАТЭ
Динамо (Бр) – Неман
Слуцк – Гомель
Славия – Динамо (Мн)
ТУР 12
26–28 июня
Белшина – Динамо (Мн)
Гомель – Славия
Неман – Слуцк
БАТЭ – Динамо (Бр)
Шахтер – Нафтан
Торпедо-БелАЗ – Витебск
Минск – Гранит
ТУР 13
4–5 июля
Гранит – Белшина
Витебск – Минск
Нафтан – Торпедо-БелАЗ
Динамо (Бр) – Шахтер
Слуцк – БАТЭ
Славия – Неман
Динамо (Мн) – Гомель
ТУР 14
11–12 июля
Белшина – Гомель
Динамо (Мн) – Неман
Славия – БАТЭ
Слуцк – Шахтер
Динамо (Бр) – Торпедо-БелАЗ
Нафтан – Минск
Витебск – Гранит
КУБОК-2015/16
18–19 июля
1/16 финала. Первые матчи
КУБОК-2015/16
1–2 августа
1/16 финала. Ответные матчи
ТУР 15
8–10 августа
Витебск – Белшина
Гранит – Нафтан
Минск – Динамо (Бр)
Торпедо-БелАЗ – Слуцк
Шахтер – Славия
БАТЭ – Динамо (Мн)
Неман – Гомель
ТУР 16
14–16 августа
Белшина – Неман
Гомель – БАТЭ
Динамо (Мн) – Шахтер
Славия – Торпедо-БелАЗ
Слуцк – Минск
Динамо (Бр) – Гранит
Нафтан – Витебск
ТУР 17
22–23 августа
Нафтан – Белшина
Витебск – Динамо (Бр)
Гранит – Слуцк
Минск – Славия
Торпедо-БелАЗ – Динамо (Мн)
Шахтер – Гомель
БАТЭ – Неман
ТУР 18
29–30 августа
Белшина – БАТЭ
Неман – Шахтер
Гомель – Торпедо-БелАЗ
Динамо (Мн) – Минск
Славия – Гранит
Слуцк – Витебск
Динамо (Бр) – Нафтан
ТУР 19
11–13 сентября
Динамо (Бр) – Белшина
Нафтан – Слуцк
Витебск – Славия
Гранит – Динамо (Мн)
Минск – Гомель
Торпедо-БелАЗ – Неман
Шахтер – БАТЭ
ТУР 20
19–20 сентября
Белшина – Шахтер
БАТЭ – Торпедо-БелАЗ
Неман – Минск
Гомель – Гранит
Динамо (Мн) – Витебск
Славия – Нафтан
Слуцк – Динамо (Бр)
РЕЗЕРВНЫЙ ДЕНЬ
23 сентября
ТУР 21
26–27 сентября
Слуцк – Белшина
Динамо (Бр) – Славия
Нафтан – Динамо (Мн)
Витебск – Гомель
Гранит – Неман
Минск – БАТЭ
Торпедо-БелАЗ – Шахтер
ТУР 22
3–4 октября
Белшина – Торпедо-БелАЗ
Шахтер – Минск
БАТЭ – Гранит
Неман – Витебск
Гомель – Нафтан
Динамо (Мн) – Динамо (Бр)
Славия – Слуцк
ТУР 23
16–18 октября
Славия – Белшина
Слуцк – Динамо (Мн)
Динамо (Бр) – Гомель
Нафтан – Неман
Витебск – БАТЭ
Гранит – Шахтер
Минск – Торпедо-БелАЗ
ТУР 24
24–25 октября
Белшина – Минск
Торпедо-БелАЗ – Гранит
Шахтер – Витебск
БАТЭ – Нафтан
Неман – Динамо (Бр)
Гомель – Слуцк
Динамо (Мн) – Славия
РЕЗЕРВНЫЙ ДЕНЬ
28 октября
ТУР 25
31 октября
Динамо (Мн) – Белшина
Славия – Гомель
Слуцк – Неман
Динамо (Бр) – БАТЭ
Нафтан – Шахтер
Витебск – Торпедо-БелАЗ
Гранит – Минск
ТУР 26
8 ноября
Белшина – Гранит
Минск – Витебск
Торпедо-БелАЗ – Нафтан
Шахтер – Динамо (Бр)
БАТЭ – Слуцк
Неман – Славия
Гомель – Динамо (Мн)
КУБОК-2015/16
21 ноября
1/8 финала. Первые матчи
КУБОК-2015/16
29 ноября
1/8 финала. Ответные матчи

** В календарь еще могут быть внесены коррективы в рамках конкретных туров, учитывая пожелания клубов и телевидения.*

АСОБА

Хлопец з Бярозаўскага ДК...

На 6 лютага ў сталічным клубе "Піраты" быў запланаваны канцэрт **Зміцера ВАЙЦЮШКЕВІЧА** і яго гурта WZ-orkiestra. Але 29 студзеня, пасля продажу большай часткі квіткоў, клуб паведаміў, што не можа выканаць абавязацельствы па правядзенні мерапрыемства. Маўляў, ён мусіць прыпыніць дзейнасць на нявызначаны тэрмін з-за адключэння электрычнасці (маецца запазычанасць па аплаце).

І такое з Вайцюшкевічам здараецца не першы раз на працягу апошніх гадоў, што дае падставу сцвярджаць, што музыкант як "неблаганадзейны" аказаўся ў так званых "чорных спісах"...

– Зміцер, а ці быў у вас увогуле досвед клубных канцэртаў?

– Быў. Праўда, даўно, годзе ў 2004-м, у клубе "Гудвін". Выступленне мы анансавалі менавіта як "вялікі клубны канцэрт". Былі выступленні ў клубах у Швецыі, Польшчы ў самых розных фарматах. Але сапраўды так склалася, што ў мяне часцей "сядзячыя" канцэрты.

– У клубе ясна – атмасфера нязмушаная і нефармальная. А гэтыя халодныя мінскія канцэртныя залы з пафаснымі жырандолямі, драўлянай падлогай ды агульнай атмасферай саўка не скоўваюць вас як выканаўцу?

– Зусім не. Я ж хлопец з Бярозаўскага дома культуры. Больш за тое, хачу працягваць гэтую традыцыю і рабіць у такіх месцах адпаведныя канцэрты. З савецкімі песнямі. Канцэрт-прысвячэнне Марку Бернэсу і Леаніду Уцёсаву, напрыклад. Гэтым ніхто не займаецца, а ў мяне ёсць такія магчымасці і музыканты, якія па-свойму могуць перадаць наша ўспрыманне такой творчасці. Без здзеку, вядома ж. Наогул, залаў у маім жыцці было вельмі шмат. У 1991 годзе я прадаваў цацкі для ялінкі на прыступках Палаца культуры і навукі ў Варшаве, а праз 10 гадоў я там ужо спяваў.

– Можаце назваць сябе прафесіяналам?

– Прафесіяналізм прыходзіць з гадамі. Магу сказаць, што дзякуючы чатырохгадовай забароне на мае выступленні я стаў яшчэ больш прафесійным музыкантам. Быў час падумаць над усім, паразважаць над сваім месцам у гэтай прасторы, а таксама актыўна паездзіць па іншых краінах з канцэртамі, часам бясплатнымі ці за невялікі ганарар. Цяпер мне падабаецца слова "прафесійны".

– А з мінулага нічога не хочацца выкрасліць і забыць?

– У жыццёвым плане, натуральна, ёсць такія моманты, якія хацелася б забыць. Але гэта мая асабістая гісторыя, буду сам перад панам Богам за ўсё разлічвацца. У творчым плане таксама, мабыць, нешта трэба было б выкрасліць. Як казаў Шаінскі, ёсць песні нармальныя, а ёсць барахло. З цягам часу разумееш, што такое гэтае "барахло"...

– 10 гадоў таму выйшаў, напэўна, самы дзіўны ваш альбом – "MW" на вершы Уладзіміра Маякоўскага. Як цяпер ставіцеся да таго эксперыменту?

– Харошы альбом, адзін з маіх найлепшых. Цяпер я разумею, што гэта нармальна, калі нейкаму альбому банальна не шанцуе. А тады я быў ідэалістам. Мне здавалася: зраблю зараз альбом на вершы Маякоўскага – і стану вядомым у інтэлігенцкім коле рускіх аўтараў, якія выконваюць спяваную паэзію. Плюс таго, што я заглыбіўся ў біяграфію Маякоўскага, – я стаў такім беларускім маякоўсказнаўцам.

– Але публіка не прыняла, і разлік не апраўдаўся, так?

– І не толькі з ім. З Ваячкам таксама. Шэсць гадоў працы, мне здавалася, што праца можа быць запатрабаваная... Але гэта мае ўнутраныя ўніверсітэты, і свае плюсы як маральныя, так і фінансавыя я ўсё ж атрымаў. Маякоўскага я паказваў і ў Маскве, і ў Берліне, і ў Парыжы. Інтарэс да Ваячка ёсць у Польшчы...

– Назавяце паэтаў, якіх вы яшчэ не ахапілі, але якія дужа вас цікавяць?

– Анатоль Сыс. Наогул хочацца зрабіць альбом на вершы маладых сучасных беларускіх паэтаў. Таксама хочацца звярнуцца да Стральцова. І да Хадановіча, хоць з ім і шмат зроблена разам. Цяпер ён пераклаў на беларускую мову шэсць песень Яраміра Нагавіцы. Але хацелася б папрацаваць больш шчыльна і з яго асабістай паэзіяй.

– Чаму ўсур'ёз не заняліся акцёрскай кар'ерай?

– Мне калісьці вельмі хацелася стаць акцёрам. Я сустрэўся з Мікалаем Халезіным і з Уладзімірам Шчэрбанем. Кажу: вазьміце мяне ў свой тэатр, у вас так цікава атрымліваецца, я магу быць вам карысным. І Шчэрбань кажа: я цябе ўяўляю голым на сцэне, а замест фігавага лістка – дранік. Я тады трошкі не зразумеў фішачкі, а цяпер разумею, што варта папрацаваць дзеля таго, каб быць акцёрам. Кожная справа вымагае часу, а часу на ўсё не хапае.

– Ці часта бывае такое, што ваша бачанне паэзіі не супадае з бачаннем аўтара?

– Мы з Някляевым дагэтуль спрачаемся на гэты конт. Ён піша верш, і ў ім сядзіць унутраны кампазітар, які прапаноўвае пад яго словы мелодыю. Уладзімір Пракопавіч, калі паказвае новы верш, часам яго напявае. Але гэтая мелодыя можа не супасці з маёй, і мы ваюем. З Камоцкім і Бураўкіным не было канфліктаў на гэты конт. З кожным з аўтараў былі асаблівыя адносіны. І ўсе яны для мяне маюць вялікую каштоўнасць.

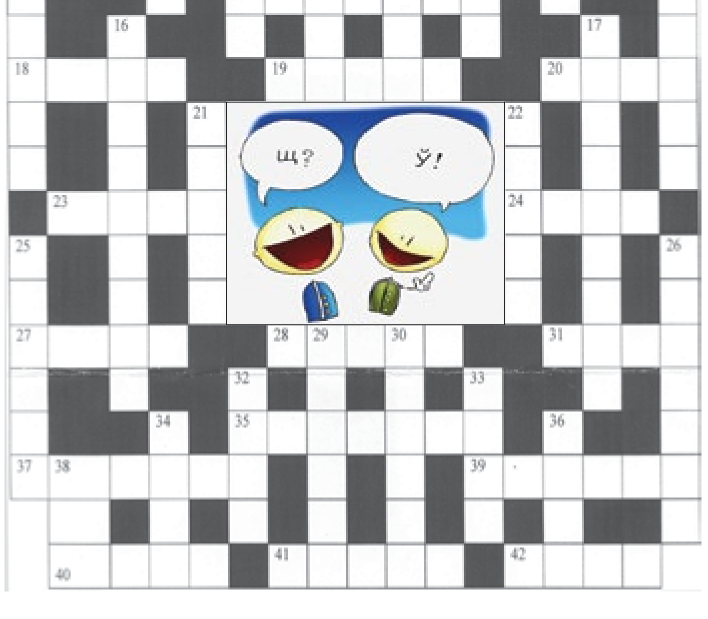
– Што вас натхняе на новыя ідэі ва ўмовах поўнага адключэння ад радыё- і тэлеэфіраў, праблем з канцэртамі ў сваёй краіне ды іншых перашкод?

– Адсутнасць эфіраў на радыё кампенсуецца эфірамі на польскім "Радыё Рацыя", рэсурс у іх немалы. Усведамляю таксама, што прысутнасць на тэлебачанні і колькасць гэтых эфіраў зусім не гарантуюць таго, што ты збярэш поўную залу, а на мае канцэрты людзі збіраюцца і без гэтых эфіраў. Таму гэта аніяк не ўплывае на мой настрой. А натхняюць – зямелька і сонейка, якое свеціць (ці засвеціць) у акенца. У мяне была магчымасць вучыцца ў Піцеры ці паступіць у Акадэмію музыкі ў Варшаве ды стаць добрым кларнетыстам, але недзе вырашылі, што Вайцюшкевіч мусіць займацца беларускай справай. І мне гэта падабаецца. Я адчуваю сябе на сваім месцы.

Пытанні задаваў
Сяргей БУДКІН.

КРЫЖАВАНКА

"Наша ж мова – цудоўная, спеўная"

Па гарызанталі: 1."Мова мая, наш чысты ... нявінны,//З табой не ўстыд нам выйсці да людзей" – з верша Л.Геніюш "Мова мая". 3."Моўны ... – ды гэта ж Айчына" – з верша І.Багдановіч "Моўны ...". 6."Пявуча мая мова –//Душы маёй струна!//Бываюць мовы блізкія,//А родная ..." – з верша Л.Забэлы "Родная мова". 12."Родная мова, цудоўная мова!//Ты нашых думак уток і ..." – з верша Ул.Дубоўкі "Родная мова, цудоўная мова!". 13.Другі ... – звод законаў ВКЛ на беларускай мове, які быў прыняты ў 1566 годзе і дзейнічаў на тэрыторыі сучасных Беларусі, Літвы і Правабярэжнай Украіны, працай камісіі па яго распрацоўцы кіраваў канцлер ВКЛ Мікалай Радзівіл Чорны; сёлета, 4 лютага, 500 год з дня яго нараджэння. 15."Вось ... сумеў засланіць сабой сам//Годнасць роднага слова" – з верша Д.Бічэль-Загнетавай "Словам Скарыны". 18.Сімвал дзяржавы, вайсковай часці. 19.Бланк для запаўнення якімі-небудзь звесткамі. 20.У некаторых мусульманскіх краінах – намеснік духоўнай асобы. 23.Горад, райцэнтр на Міншчыне, сталіца края беларускіх пісьменнікаў. 24.Рака, левы прыток Прыпяці. 27.Краіна свету. 28."... пачаў пець той мовай убогай,//Якой пагарджаюць горка, нядбала" – з верша Я.Купалы "Я не паэта". 31."Мяккі ... лятае пухам,//І канца яму няма" – з верша Я.Коласа "Зіма". 35."Абакралі духоўна суседзі,//Апаганілі наш ... –//І не ведаюць прашчураў дзеці,//І марнее без мовы народ" – з верша М.Маляўкі "Адраджэнне". 37."Спяваюць на чужыя ...//Адзіныя ў свеце беларусы" – з верша А.Балуценкі "Мова вернецца". 39.Асоба, якой даручана апека над кім-небудзь. 40."У песнях жа родны ...,//Родныя словы//Жылі, і жывуць, і жыць будуць заўсёды" – з верша Я.Купалы "Родныя песні". 41.Колькасць экзэмпляраў друкаванага выдання. 42."Наша ж ... – цудоўная, спеўная,//Умее спелым калоссем шумець" – з верша Н.Арсенневай "Жыве Беларусь".

Па вертыкалі: 2."Без крывінкі матчынае слова://Кнігаўку чужы дзярэ ..." – з верша В.Гардзея "Матчына слова". 4."І з усіх песняроў мне мілей і бліжэй//Роднай мовы пясняр – неўміручы ..." – з верша Н.Гілевіча "Родная мова". 5.Спецыяліст па перадачы і прыёме паведамленняў па радыё. 7.Тоўстая тканіна. 8."...!" – каманда сабакам на паляванні. 9."Мая спадчына, гонар і мараў ...,//Мілагучная, шчырая, добрая мова" – з верша М.Ляшчуна "Родная мова". 10.Сукупнасць чаго-небудзь. 11.Натуральны падатак у Рускай дзяржаве. 14. ... поўны, а вочы пустыя (прык.). 16."Наша мова – ... весні,//Аксаміт жаўруковае песні" – з верша Я.Золака "Наша мова". 17."Наша родная мова – чароўная песня.//Беларуская мова – ..., адчай" – з верша К.Цыбульскага "Наша родная мова". 21."Даруй мне, мова, за ...,//Даруй, што сын з дачкой русачаць" – з верша Я.Мальца "Судны час". 22."Уратуем мову – ... свайго краю" – верш Т.Дзям'янавай. 25.Уступная частка літаратурнага твора. 26."Я спяваў пра жыта і пра жаўранкаў,//Ненавідзеў акупантаў і прыгнёт,//А ... – вялікадзяржаўнікаў,//Што разбэсцілі вялікі мой народ" – з верша П.Панчанкі "Беларуская мова". 29.Які прызначаны для язды. 30. ... вочы адчыняе (прык.). 32.Партыя для аднаго голасу. 33.Адрывісты гук, стук. 34.Была ў сабакі ..., ды ад дажджу згарэла (прык.). 36.Стальная пласцінка для галення. 38.Орган размнажэння ў грыбоў.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ.
г.Дзяржынск.

Адказы:

Па гарызанталі: 1.Твар. 3.Скарб. 6.Адна. 12.Аснова. 13.Статут. 15.Скарына. 18.Сцяг. 19.Карта. 20.Наіб. 23.Узда. 24.Лань. 27.Азія. 28.Песні. 31.Снег. 35.Радавод. 37.Галасы. 39.Апякун. 40.Край. 41.Тыраж. 42.Мова.

Па вертыкалі: 2.Арол. 4.Купала. 5.Радыст. 7.Драп. 8."Ату!" 9.Калыска. 10.Маса. 11Ясак. 14 Трыбух. 16.Бярозавік. 17.Натхненне. 21.Грахі. 22.Голас. 25.Пралог. 26.Сягоння. 29.Ездавы. 30.Навука. 32.Арыя. 33.Удар. 34.Хата. 36.Лязо. 38.Аск.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул. Энгельса, 34а.
Прыёмная:
тэл. (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286609, 3286906
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

9 772071 964000 15013

Падпісныя індэксы: **63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,**
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 16.02.2015 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25360 экз. Заказ №514.